

ZVONA DELORITE

PRIZDRINA - Crkva Sv. Ivana na
groblju (proširena 1660.)

*Broj: 60 - Uskrs 2017.
Glasilo župe "Uznesenja Marijina" - Kuna*

SRETAN
USKRS
CJENJENOM ČITATELJSTVU
I
DOBROTVORIMA
ŽELI UREDNIŠTVO
□ *Zvona Delorite* □

Zvona Delorite

Uskrs 2017.

God. XXI. Br. 60

„JOŠ NE BIJAHU RAZUMJELI PISMA, DA JE TREBALO DA ISUS USKRSNE OD MRTVIH“ (IV 20,9)

Kao nekad učenici ni mi danas ne razumijemo Pisma, ne razumijemo da je trebalo da Isus uskrsne od mrtvih. Međutim, mi današnji vjernici nakon dvije tisuće godina i iskustva Crkve smo u lakšoj poziciji. Tema uskrsnuća bila je za učenike velika novost iako su u Starom zavjetu imali naznake o uskrsnuću. „Blago onomu koji umre od ruke ljudi, u čvrstoj nadi koju ima od Boga: da će ga Bog uskrisiti!“ (2Mak 7,14). Isus je nakon uskrsnuća svojim ukazanjima učvršćivao svoje učenike u vjeri u uskrsnuće. (Iv 20,19-31). Konačno im je uskrsli Krist obećao da će ih Branitelj, Duh Sveti kojeg je Otac poslao, uvesti u svu Istinu i sjetiti ih svega što im je govorio! Dakle, Duh Sveti upotpunjava i jača našu vjeru u Kristovo vazmeno otajstvo - muku, smrt i uskrsnuće. Vrlo je važno da kao vjernici oslušujemo poticaje Duha Svetoga.

Kako čuti poticaje Duha Svetoga? Svakako ne u životnoj žurbi i buci. Zbog toga Crkva, posebno u korizmi, potiče vjernike na sabranost, razmišljanje pa i post i pokoru, posebno na osobnu, obiteljsku i zajedničku župnu molitvu (pobožnosti, sveta misa itd.), te djela milosrđa. Ove duhovne vrednote nemaju smisao same po sebi, one bi trebale u našem životu i duši stvoriti takvo ozračje koje će nas uvoditi u pravu istinu o Kristovoj i našoj tajni muke, smrti i uskrsnuća. Otvara nam se vidik i nada da će dobri Bog nakon prolaznosti (koja nam nije draga) sve naše zemaljsko preobraziti u neraspadljivo i nebesko. Krist

nam je to božanskim autoritetom snažno obećao: „Ja sam uskrsnuće i život; tko u mene vjeruje, neće umrijeti nikada!“ (Iv 11,25-26)

Udaljiti se od duhovnog: molitve, posta, pokore i djela milosrđa Krista i Crkve, znači zatvoriti se djelovanju Duha Svetoga i ne čuti u srcu glas Božji. A to znači zatvoriti sebi perspektivu i horizont gledanja na cjelokupni ljudski život, zemaljski i nebeski. Sačuvaj nas Bože! Oslobodi nas od nevjere!

U ovoj uskrсноj radosti, svima vama, štovanim župljanima, djeci, odraslima, bolesnima, našim obiteljima od Osobjave do Podobuča, vama dragi čitatelji i dobročinitelji, želimo i čestitamo radosne vazmene blagdane!

SRETAN USKRS

Vaši fra Petar, fra Josip i suradnici našeg lista Zvona Delorite.

Pismo urednice

Draga sestro, dragi brate!
Poštovani čitatelji!

Hvala Gospodinu, dočekali smo i korizmu. Kao ljudi ograničeni smo u vremenu. Imamo određeni broj dana svoga života. Svaki dan nam je dragocjen. Da u ludo ne trošimo vrijeme, treba promisliti kako ga dobro iskoristiti. Naš rad treba biti Gospodinu na slavu, nama na korist. Um je oslobođen vremena i prostora, misli lutaju. Rado bismo ostavili sve, pobjegli na kraj svijeta, otišli negdje daleko, tamo gdje je dobro. No, Bog nas je ograničio. Dao mi je ovaj prostor, ovu porodicu, ove ljude. Stavio nas u ovu sredinu, u ovu zemlju.

U ovoj svetoj korizmi uzet ćemo pokoru, odreći se slatkiša, cigareta ili nečega što jako volimo, dokazat ćemo sebi da se možemo odreći, da smo čvrstoga karaktera, da smo slobodni, da ne robujemo niti jelu, niti odijelu! Molit ćemo Gospodina svom snagom svojom, i

svim umom svojim da pomogne da se dobro ispovjedimo, da prekinemo svaku mržnju u srcu, da se ponizimo pred Njim i molimo oprost, da u duhu oprostimo svim onima koji su nam učinili nepravdu. One koji su ni vrući ni hladni u našem srcu, da zavalimo kao braću jer nam je Otac naš nebeski zajednički tata.

U ovoj svetoj korizmi suobličimo se s Kristom. Budimo poput njega spremni na pokoru i trpljenje, na put koji vodi do uskrsnuća.

Zavalimo svoju domovinu. Onu za koju smo odgovorni, koju nam je Bog dao i za koju je odgovoran svatko od nas pojedinačno.

Poput naše obitelji, naših susjeda, sela ili grada ili gdje se već nalazimo, domovina je također naše okruženje, prostor našeg „djelovanja“ koje nam je sam Gospodin Bog darovao. Uradimo nešto za opće dobro. U svaku našu molitvu uključimo domovinu! Iskoristimo vrijeme. Nemamo ga u beskonačnost.

Čuvala vas Gospa Delorita. Svima vama od srca

Sretan Uskrs!

Iz života crkve

Pelješčani na hodočašću Dubrovačke biskupije u Svetu Zemlju od 8. do 15.11.2016.

Oko 260 hodočasnika Dubrovačke biskupije, predvođeno biskupom mons. Matom Uzinićem, bilo je u posjetu Svetoj Zemlji. Na taj put krenulo je i nekoliko nas Pelješčana, petoro iz Stona i Ponikava, jedno iz Trpnja, jedno iz Lovišta i nas troje iz Orebića. Kako nije bilo koordinacije među pelješkim župama, tako smo se upoznavali tijekom putovanja.

Budući da je meni ovo bio drugi posjet Svetoj Zemlji, bila sam spremna na doživljaje koji su nas očekivali. Tri dana obilazili smo povijesna mjesta vezana uz Isusov život u Galileji, a ostala tri dana smo šetali

mjestima Isusovog zemaljskog života u Judeji. Dok smo bili smješteni u Nazaretu (Galileji), obišli smo baziliku Navještenja, crkvu sv. Josipa, Brdo blaženstva, crkvu sv. Petra (Petrova prvenstva), crkvu Isusovog čudesnog umnoženja kruha i ribe, Tabor. Pošli smo do Zakajeve smokve, Brda kušnje, obnovili krsni zavjet na rijeci Jordan (ja po drugi put), obnovili bračne zavjete u Kani Galilejskoj.

Za vrijeme boravka u Jeruzalemu (Judeji) bili smo na Maslinskoj gori, kapeli Uzašašća, crkvi Očenaša, crkvi Gospodinova plača, crkvi sv. Petra od pijetlova pjeva, dvorani Posljednje večere (Cenakolo), bazilici Kristova groba, crkvi Marijina groba, crkvi Marijina uzašašća, crkvi sv. Ane i u brojnim drugim kapelama kao i u

Brdo Blaženstava: Mjesto Isusova Govora na Gori gdje Isus održao glasoviti govor na ovom mjestu

povijesnim mjestima drugih religija (Zid plaća).

Posjetili smo i Betlehem, mjesto Kristova rođenja te pohodili baziliku Kristova rođenja, crkvu Marijina mlijeka, crkvu rođenja sv. Ivana Krstitelja te crkvu Marijina i Elizabetina susreta.

Upoznali smo i tragove koje su Hrvati ostavili u Svetoj Zemlji, od Gatsemanskog vrta do uklesanih molitvi na hrvatskom jeziku. Posjetili smo i neka starozavjetna mjesta, kao što je špilja sv. Ilije na brdu Karmel, Davidov grob u Jeruzalemu i prisjetili se nekih osoba iz kršćanske povijesti: sv. Nikole Tavelića prvog hrvatskog sveca i mučenika Svete Zemlje, sv. Jeronima Dalmatinca koji je prvi preveo Bibliju na latinski jezik. U Qumranu smo posjetili mjesto pronalaska biblijskih rukopisa i kupali se u Mrtvom moru.

Molili smo križni put ulicama Jeruzalema, kojim je Isus nosio svoj križ. Slavili smo svaki dan svetu misu i molili tijekom hodočašća. Zajednička molitva bila je upućena svemu onomu što je bio i povod hodočašća, a to je bio izvanredan jubilej milosrđa, godina sv. Vlaha i pomoć našoj kršćanskoj braći i sestrama u Svetoj Zemlji. Dubrovački biskup mons. Uzinić predao je novčani dar Kustodiji Svete Zemlje koja se brine o opstanku kršćana na području Bliskog istoka, što je u današnje vrijeme vrlo teško, jer su u burnim događajima tog područja redovito prvi na udaru kršćani.

Putovati u Svetu Zemlju drugačije je negoli putovati u bilo koje drugo odredište na svijetu. Taj komad zemlje je različit, različit po tome što je iznjedrio Sveto pismo gdje su se događali toliki događaji povijesti spasenja. I ta mjesta i ta zemlja toliko glasno govore o svetosti, to je zemlja Krista gdje se sve želje i nade spajaju. To je kolijevka naše vjere.

Sva ljepota vjere koju sam ja po drugi put doživjeli u Svetoj Zemlji, nije ograničena samo na Izrael. Sveta Zemlja je pogodna da čovjek pronalazi u sebi svu svetost i mudrost koju je upoznao na tom mjestu i da o tome promišlja tijekom svog svakodnevnog života.

S tom spoznajom smo se vratili i pokušavamo to prenijeti na svoju okolinu. Stoga i pišem kako bih barem djelić duhovnih poticaja prenijela na čitatelje ovih redaka.

Marija Mrgudić

Sveti Franjo među nama

Franjevačka Provincija svetog Jeronima u Dalmaciji i Istri

Franjevci su crkveni red kojeg je osnovao sveti Franjo iz Asiza. Prema pisanim dokumentima sveti Franjo je „bačen protivu vjetrova“ na hrvatsku stranu Jadrana vjerojatno u Trogir ili Zadar. Od tada započinje franjevačka prisutnost u našem narodu. Franjevci su kod Hrvata najbrojniji red. Osim evangelizacijskog i karitativnog rada doprinijeli su mnogo na prosvjetnom području. Imali su svoja učilišta od Kopra do Dubrovnika. Iz ovih su učilišta izišli brojni crkveni i društveni vođe, znanstvenici i drugi kulturni djelatnici. Crkve i samostani su bili središta duhovnosti. Danas, zaređena braća, osim u domovini djeluju među iseljenim Hrvatima diljem svijeta. Osim bratstva FSR tu je i FRAMA (franjevačka mladost) koji okupljeni oko Isusa Krista i Božje riječi ,djeluju potaknuti Duhom Svetim po uzoru na svetog Franju Asiškog. Danas se oko smostana okupljaju razne zajednice.

Franjevačka Provincija sv. Jeronima Istre i Dalmacije osamostalila se 1393. godine. Ima samostane uz jadransku obalu (Dalmacija i Istra). U svom sastavu ima slijedeće samostane: Badija, Cavtat, Crikvenica, Dubrovnik, Hvar, Kampor (otok Rab), Košljun (otok Krk), Kotor, Kraj (otok Pašman), Krapanj (Brodarica), Krapanj (Sv. Križ), Kuna (pol. Pelješac) ,Lopud (otok Lopud), Orebić (pol. Pelješac), Pazin, Pridvorje, Pula, Pula (Šijano), Rijeka, Rovinj, Rožat, Split, Trogir.

Ponekad Provincija prepušta upravljanje nad samostanom bratskoj Provinciji. Tako je samostan u Pridvorju predan na upravljanje Provinciji sv. Križa Bosna Srebrena,a samostan Uznesenja BDM na Orebiću god. 2016. prepušten na upravljanje Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji u Mostaru.

Duhovnost svetog Franje je živa i bezvremena, uvijek i u svemu opsluživati sveto Evandjelje i sa svom budnošću, svim nastojanjem,

najvećom željom duha i svim žarom srca provoditi nauk Gospodina našega Isusa Krista i slijediti njegove stope.

**Molitva sv. Franje:
Svevišnji, dični Bože,
Rasvijetli tmine moga srca.
Daj mi pravu vjeru, čvrstu nadu, savršenu ljubav,
smisao i spoznaju Gospodine,
da izvršim tvoju svetu i istinsku volju.**

R. Tomelić

Uskrs

ZA DEVETI ČAS

O vi svi što putom prolazite – pogledajte i recite ima li boli kao što je moja (Ps 1,12).

Opkolio me čopor pasa – rulje me zločinaca okružile (Ps 21,17).

Gledaju me i zure u mene – dijele haljine moje, za moju odjeću bacaju kocku (Ps 21,17-19).

Proboli su ruke moje i noge moje – i prebrojili sve kosti moje (Ps 21,18).

Razjapili su usta svoja nada mnom – kao lav koji razdire i riče (Ps 21,14).

Razlio sam se kao voda – rasule se sve kosti moje (Ps 21,15).

Srce mi je postalo kao vosak koji se topi – usred moje utrobe (21,15).

Malaksala je snaga moja kao krhotina – jezik mi se lijepi za nepce (Ps 21,16).

Za hranu su mi dali žuči – moju su žeđ gasili octom (Ps 68,22).

Baciše me u smrtonosnu prašinu (Ps 21,16) – bolima mojih rana dodavali su nove (Ps 68,27).

Usnuo sam i ponovo ustao – moj me je presveti Otac sa slavom primio (Ps 3,6).

Iz vremena kad sam puno slikala "Isus"

Ankica Majić

Oče sveti, vodio si me za moju desnu ruku – vodio is me po svojoj svetoj volji i svečano me prihvatio (Ps 72,23-24).

Dobro znajte, da sam ja Bog, govori Gospodin – bit ću uzvišen među narodima, bit ću uzvišen na zemlji (Ps 45,11).

Neka je hvaljen Go-spodin, Bog Izraelov, koji je svojom vlastitom krvlju otkupio duše svojih sluga – i neće biti zapušteni koji se u njega uzdaju (Ps 33,23).

Sigurni smo da dolazi – doći će da sudi po pravdi (Ps 95,13).

Iz „ Spisi svetog Franje“

DA SE NE ZABORAVI

Negda su se ručnim radovima bavile princeze i dvorske dame na europskim dvorovima. Ručni rad bio je veoma cijenjen. Djevojčice su ga učile u školama. Onda je došao zastoj. U poplavi kineskih jeftinih proizvoda zaboravili su se ručni radovi.

Zato je prava ugoda oku pronaći nekoga kao što su supružnici gospođa Maja i gospodin Nikica

Meštrovic koji svoj stol i svoj dom ukrašavaju svojim ručnim radovima. Gospođa Maja izrađuje ove lijepe kukičane radove, a gospodin Nikica je pravi meštar u izradi uskrsnih golubica. Bilo bi lijepo da ovo svoje znanje proslijede našim mladima jer ništa ne može zamijeniti „rad ruku svojih“!

JA VJERUJEM

Biblija kaže da je Bog načinio čovjeka od praha zemaljskog, a onda mu udahnuo životni dah. To je Božji duh kojeg je Bog ulio u čovjeka. Svakog čovjeka štiti Bog, jer je Bog po svom duhu u njemu. Čovjek je stvoren na sliku Božju. Čovjek je Božje stvorenje. Čovjek je miljenik Božji. Čovjek je Božje dijete. Čovjek Boga može zvati: Tata!Oče!

Grieh je čovjeka udaljio od Boga. Griehom je čovjek izgubio moć jasne spoznaje sebe i prirode. Izgubio je moć ljubavi i povjerenja. Povrijedio je Boga, otkinuo se od izvora svjetla i stupio u tamu. Čovjek ima duhovnu slobodu da se odluči da vjeruje, ljubi i uzda se u Boga, ili da ga niječe.

Grieh se najprije rađa u čovjekovom srcu, onda se konkretizira u čovjekovom ponašanju. Čini li čovjek grieh, tad vrijeđa Boga,ugrožava druge, a i sam je ugrožen. Duša čovjekova vapi za Bogom. To je zakon upisan u čovjekovo srce. Isus je Božja poruka ljudima, Božja Riječ. Samo po Isusu dolazi spasenje.

Isus Krist nije samo čovjek, on je i Bog. On je Sin Božji koji je postao čovjekom. Navješćivali su ga proroci. Ivan Krstitelj ga je pokazao narodu. On je Put, Istina i Život i jedino se po njemu može doći k Ocu. Po Isusovoj muc i smrti izbavljeni smo iz naše nemoći, opravdani od naših grijeha, pomireni i spašeni i vraćeni natrag Ocu.

Korizmeno vrijeme potiče nas na razmišljanje kakav je naš odnos s Bogom, s ljudima,kakvi smo s molitvom, kajanjem, praštanjem? Prepoznajemo li ljubav kojom nas Bog ljubi, koja je po Duhu Svetome ulivena u naša srca?

Iskoristimo ovo vrijeme, vrijeme milosti i vrijeme spasa, da spašeni krvlju i smrti Isusa Krista i pomireni s Ocem, radosno živimo.

ISPOVJEDIMO SE GOSPODINU JER JE DOBAR,

JER JE PREVELIKO MILOSRĐE NJEGOVO

R. Tomelić

***„Koga od ove dvojice hoćete da vam pustim?“
A oni rekoše: „Barabu!“***

Zašto zatražismo da nam pusti Barabu, a ne pravednika Krista? Pilat potvrđuje da je nevin. Ne čujemo Pilatove riječi: Nevin je! Što je učinio? Predali smo nevina čovjeka da se razapne uza sva Pilatova upozorenja. Sasvim je jasno i zašto. Isus donosi drugačiji poredak življenja od onoga na koji smo mi navikli. Lakše ćemo se odreći Njega nego sebe. Doista tako, odreći se sebe. Mijenjati se iz korijena, odbaciti zlo u svakom smislu riječi. Nije samo zlo ubiti nekoga fizički, ili mu oteti zarađeno – prisvojiti sebi to što drugom pripada. Do fizičke smrti treba čovjeka ocrniti. Šapćući od uha do uha – Ne valja! To znači skupiti istomišljenike i osuditi ga. Takvim načinom Isusa smo osudili – prigovarajući što nam se kod Njega ne sviđa. Isus je Bog i on je dragovoljno prihvatio na sebe naše grijehе – ponio ih u smrt. Oprao nas je svojom krvlju i omogućio nam život vječni, koji imamo mogućnost oblikovati već sada, ovdje na zemlji. Vratimo se nevino osuđenom Isusu i nevino osuđenome čovjeku. Znamo, Isus je Bog! Što je čovjek u takvoj situaciji? Mučenik Kristov! Može li se spasiti od zlih sudaca? Teško. Mnoge će poklopiti razularena masa i nosit će pečat – nepoželjan i kriv. Ipak, ima jedno mjesto kamo zločinac ne može doći, to je naše srce – koje mora ostati slobodno unatoč svemu pritisku protivnika – patničke duše. Pogled na Krista raspetoga, koji uzima naše grijehе, ali ne i zloću, oslobađa nam put da možemo koračati unatoč teškome bremenu. Odstupimo iz zbora podrugljivaca, klevetnika i mrzitelja pravde. Pridružimo se skupini tihih susretača koji brišu znoj izmučenome patniku. Istupimo iz mase kao sv. Veronika i javno obrišimo popljuvano lice pravednika. Ne bojmo se, Krist nam je tada najbliže. Kriste, daruj nam takvu snagu! Križ je naš život ovdje na zemlji. Pomozi nam da se uspijemo podići, kada nas obori teško breme nepravedne osude. Tebi je pomogao Šimun Cirenac, pokazujući nam

opet kako treba iskoračiti – uzeti i ne odbiti teret koji su nam nametnuli. Šimuna nisu pitali želi li nositi Tvoj križ. Ti si, Gospodine, uskrsnuo i pozvao sve umorne i opterećene da Ti dođu da ih odmoriš. Dolazimo po utabanim stazama predaka (predaje), ali ne iskoračujemo iz mase. Za to nam treba snaga koju si nam obećao. Zamolimo Isusa za takvu snagu ne bojeći se osude ako iskoračimo, na što nas i sam poziva – da napustimo mlakost. Predajmo Mu svoje korake, neka ih On podržava i brani. Budimo tihi, a ne bučni u svojim djelima milosrđa i ostanimo u Kristu.

Sretan Uskrs svima i blagoslovljen svaki korak snagom Isusa Krista u obrani nevinog!

Nada Vranješ

USKRS

Najveći kršćanski blagdan je pred nama. Bez Uskrsa ne bi bilo naše vjere. Gospodin je za nas uskrsnuo na ovaj dan, a potom se pridružio blaženstvu Gospodnjem. To je put, istina i nada!

Što čekamo, vjernici kršćani?

Letargija nas je obuzela, gubimo volju i snagu, povlačimo se u sebe, zaboravili smo na smiješak, zaboravili smo bližnje, izgubili smo nadu. Izgubili smo zapravo vjeru.

Mi živi vjernici trebamo uskrsnut u duhu.

Isus je uskrsnuo od mrtvih, a mi trebamo uskrsnut od živih. Našim primjerom trebamo svjedočiti vjeru.

Imati ili nemati, biti lijep ili ružan, biti mlad ili star, biti zdrav ili bolestan, biti pod križem ili na križu, sve smo to mi u jednom razdoblju života. Vratimo smiješak i toplu riječ uputimo bližnjem – susjedu, prijatelju, namjerniku, Dajmo se bližnjima!

Uskrs je i blagdan oprosta. Oprostimo svima, bit će nam puno lakše.

Svojim ponašanjem zaslužimo Božju ruku na svom ramenu. Ova ruka će nas nepogrešivo vodit kroz život. S ovom rukom na svom ramenu nema straha, nema srdžbe, nema zavisti, nema grubosti. Prepustimo joj se u miru.

Bez križa nećemo proći svoj život. Takav život ne postoji. Samo lažni i virtualni svijet nudi nam takav život.

Gospodin je za nas umro na križu.

Molimo i radimo, molimo i trpimo, molimo i osjećajmo toplinu Božje ruke na svom ramenu i bit ćemo sretni za sebe i bližnje.

Dragi moji vjernici, uskrsnimo što prije u duhu!

Ivo Santica

Golubice

S prizvukom osjećaja posebne nježnosti pišem o golubicama. Ponijet će me sjećanje na sliku babe koja bi se s izbojcima mlade smokve pojavila najednom u kući. Donijela bi ih u pregači, s rukama punim što škara što rukavica. Još pamtim taj radosni prizor. Baba bi znala *di* ih ima. I one slatke muke što nas čekaju do golubica koje će biti *alavija* svinute. Ipak, stvar je isključivo u tome koliko će *spica* tanka koja ide u mladicu smokve biti vična ruci našoj. Ili mi njoj. Da, *spicom* izvučemo jednu malu 'harmoniku' nategnutu same srčike. Perfekcija tu stupa na snagu. Što mislite oko čega?! Da, da, oko toga kako ćemo vršcima jagodica prstiju rasteći 'harmoniku' srčike. To govori sve o naših tehničkim sposobnostima. Baba me naučila da srčike smokve odmah potopim u čašu hladne vode. Tako neće pucati. I to je presudno kako bi one ostale podatne za oblikovanje. Za izraditi golubicu potrebno je imati tri takve srčike veličine do 15 cm. I onda se one sklope u *tilo*, krila i rep. Zareže se škaricama oštar kut na krilima, a na repu zasjek u obliku slova 'V' da doista sliči pravoj golubici. Nacrtaju joj se oči crnim tankim flomasterom. I na kraju kljun se oboji crvenim ružem za usne. Sve to načiniti na tako

malih 15 cm srčike, majstorstvo je. Mirnoća duha je presudna premda će vam tko god je ikad kušao raditi golubice reći da je to poseban blagoslov. Milost Gospoda. Želimo da u radosti i veselju odemo s našim malim umjetničkim prirodnim djelom s mještanima u crkvu i priskrbimo si blagoslov za *cilu* godinu.

Golubice su tradicija pelješkog kraja. Saznanje o njihovoj izradi prenijela mi je pokojna svekrva. S koljena na koljeno prenosilo se znanje i umijeće kako bi zavičaj živio svojim izvornim duhom. A golubice se vežu za Palminu nedjelju. Ukrasit će se njima grančica palme i masline. Njima na nedjelju prije Uskrsa spomenut ćemo se kako je Isus ušao u Jeruzalem. Vrijednost palmi i maslina jednaka je našem sjećanju na narod koji je njima mahao i klicao Isusu. U spomen na taj događaj odnosimo ih u crkvu na blagoslov. Golubica je zašla kao simbol ljubavi, nade i mira duboko pod kožu ovog podneblja, među svijet baka, majki, sestara i tetki. I uvijek je nježni i tihi znak. Sebi predočavam i one kršćanke ikonografske oznake koju golubica u sebi ima. To je znak Duha Svetoga. Mještankama na Župi pelješkoj i šire teško ih je spaliti s palminim i maslinovim grančicama kako je to po običaju

pepeljenja na Čistu srijedu pred početak korizme. Često ih se može naći sačuvane negdje u *kredenci*. Čekaju nove golubice. Muški svijet tu toplinu doma primljenu s blagoslovom nerijetko čuvaju u zakutcima svojih srdaca. Onda kada je zaziv blagoslova nadasve od potrebe, oni ga nađu jer bijela golubica je tu. Zaziva ljubav, nadu i mir. I Duh Sveti.

Kristina Koboević

TOMISLAV IVANČIĆ: Izvodi iz „MARIJIN KRIŽNI PUT“

1.POSTAJA, Ljudske prosudbe su fragmentalne. Bog vidi cjelinu. Ne boj se ljudskih osuda. Prepusti se Božjem sudu. On odlučuje.

2.POSTAJA.....Zlo je izvor patnje. Prihvaćena patnja pobjeđuje zlo. Kad gubiš najdraža bića, gledaj naprijed, u susret koji će se dogoditi u vječnosti, a ne u prazninu koja iza njih zjapi, prijeteći da te pokopa u samosažaljenju.

3.POSTAJA.....U darivanju je i neuništivost osobe. Kad padneš, ustani da još ljubavi daruješ nekome. Ohrabri se, pođi svijetom čineći dobro.

4.POSTAJA.....Utješiti nekoga, to je reći mu da si s njime, da ga nećeš napustiti, da ćeš mu biti vjeran. S nekim tko je na tvojoj strani mogu se izbjeći sve smrti i oživjeti mrtva duša. Ljubav je srce vjernosti.

5.POSTAJA.....Znaš, dobrota se brzo rasprostire od srca do srca. Ima dobrote u svakom ljudskom biću. Ona je tvoj saveznik. Svi su ljudi u svijetlim dubinama srca uz tebe. Tamo je skriven žižak sućuti. Kad se on razgori, sažeže svako zlo.

6.POSTAJA.....Do Boga se dolazi kroz ljubav prema čovjeku. Tu se najprije iskusi Božja blizina. Potrebno se progurati do čovjeka, imati razumijevanja za njegove jadikovke, ostati uz čovjeka napuštena.Najveća sreća je moći ljudima činiti dobro.

7.POSTAJA.....Isus pada da bi se svijet digao na duhovnu razinu čovjekoljubivosti. Svijet postoji jer ga voli Isus. Osloni se na Isusov pad i ostat ćeš na nogama, uspravan i pošten.

8.POSTAJA.....Život treba uložiti za nešto za što se isplati živjeti i umirati. Samo se tako on sačuva i umnoži Na tom putu ne očekuj utjehu ljudi, i ako je ona plemenita. Ona te ne može osnažiti za velike pothvate. Traži Božju utjehu u časovima tjeskobe i drhtanja. Samo je u Bogu snaga, u njega se uzdaj u svako doba.

9.POSTAJA.....Ne zaustavljaj se u trenutnom grijehu, u sadašnjoj bolesti, u razočaranju od jučer, u fiksiranju na negativno. Udarci su tu da nam otvore oči i okrenu nas Ocu.

10.POSTAJA.....Dok zemaljski život poput odijela klizi niz tvoje godine, ne žali. Obuci se u neprolazno, u Božje, u nebesko. Tu je snaga da izdržiš pri svim udarcima života.

11.POSTAJA.....Isus dopušta da se sav pakao svijeta svali na njega, da ga onda zajedno sa sobom povuče u smrt, a uskrsnućem stvori bolji svijet.

12:POSTAJA.....Na Kalvariji završava put starog svijeta. Vрати se kući i vjeruj Radosnoj vijesti!

13.POSTAJA.....Važno je i u najbesmislenijoj patnji otkriti Božji plan, uhvatiti Stvoriteljevu misao i u njoj smisao. Tad je moguće izdržati sva obespravljena i poniženja. Nad Isusovom patnjom lebdi nada uskrsnuća.

14.POSTAJA.....Grobovi više nisu mjesta beznadne tuge i posljednjeg rastanka, jer je u grob sišao Sin Božji. Život vječni se rađa.

Neka se odsada vaši životi stalno okreću svjetlu Uskrsa i nose tu vijest svakom čovjeku.

Hvala, Profesore, što ste me vodili na „SUSRET S ŽIVOM BOGOM“

Rina Tomelić

DA SE NE ZABORAVU OBIČAJI

Za završne poklade zna se, jila se suha glava od praca s kupuson, još ako ga je prožeo led. Glava s dima ispod grede, kuhala se u bronzinu na popretu, na komoštrima. Dan prije bi se spalila na ognju da se dignu dlake. Onda bi se pokišala u lavaduru. Danas se kuha u loncu na špaheru. Ali, glava je glava i kupus je kupus. Glavno da se ne izgubi običaj.

Ali, ova mlados ne bacila više. Moraš im stalno govorit da se običaji ne pometu.

Naš mali je ove godine pito: „Je li sutra glava?“ Znači da mu je ništa ostalo u glavi!

A slatko za poklade?

Ja sa ove godine napravila, a niki ga pravu već četiri puta i govoru da im je svaki put dobro ispao! Najboji je ka je vruć. Ja ga stoplin pa je isto dobar.

„Dobro, kako ga praviš?“

„Po Majinoj riceti. Šes jaja, prezlu prilit s mlikon, prašak za pecivo, žličicu cukara na jaje, kanele, gratane kore od lemuna i naranče, dvi žlice masti (ja stavin tri jer moji volu masnije) i pečen.“

„Ne prašak, ne mliko. Ja sa prezlu polila vrućon vodon, na vruće stavila

mas, mirodije, cukar. I to ispekla u špaheru u foliji. Ali, tribalo je stavit u kulin ili debelo crivo, ali ko će ga dat. Rekla sa sinu da ga slika ako ga di vidi, ako još ko to dopera, suši kulin oli criva, da dica znaju kako osušeni i napuhani kulin izglda. Smjesa bi se stavila u kulin oli debelo crivo, prokuhalo, pa zapeklo.

Mati je pripovidala kad bi ti puko kulin ili debelo crivo ,da bi se šilo od neskuhane butane. Sve su to bile varijacije na istu temu, a zapravo se slatko radilo s suhim kolačen. Prije bi se kolač tuko zamotan u krpu, a onda se mlio, polio vrućon vodon i dodavali bi se vonji, mas i drugo.“

Ne držite se mojih riceta, ja sa sve ovo rekla prestopoko, da se ne zaboravi. Radije pitajte one koje znaju. Ovo je samo napomena da se ne zaboravi da se za završne poklade jilo slatko „nadiveni kulin“.

I još ništo, još jedan običaj za poklade. Maškare nisu nosile korotu. Nije ni doček nove godine, ni pir, jer je korota jako dugo trajala, dvi godine. Na bale o pokladima maškare su dolazile u salu, zabalale bi tri bala s onin koga bi digle balat i pošle čak. Mogle su se vratit još dva puta, ali obučene u drugu robu. Toliko za ovi put.

Goranka Šepić

Biblija

IZ SVETOG EVANĐELJA

...Bog uskrisi Isusa treći dan i dade mu da se očituje- ne svemu narodu, nego svjedocima od Boga predodređenima – nama koji smo zajedno s njim jeli i pili, pošto uskrsnu od mrtvih. Bog nam i naloži propovijedati narodu i svjedočiti: Ovo je onaj koga Bog postavi sucem živih i mrtvih. Za nj svjedoče svi proroci: da tko god u nj vjeruje, po Imenu njegovu prima oproštenje grijeha.

Dj 10. 40-41

...A anđeo reče ženama;“Ne bojte se!Znam da tražite raspetog Isusa. On nije ovdje! Uskrsnuo je kako je rekao! Dođite i vidite mjesto gdje je bio položen, zatim krenite žurno i recite

učenicima njegovim; Uskrsnuo je od mrtvih i, eto pred vama ide u Galileju. Ondje će. te ga vidjeti“

Matej 28, 5-8

...Uđoše u grob i opaziše mladića u bijeloj dugoj haljini, gdje sjedi s desne strane. I zaprepastiše se. On im rekne: Ne bojte se! Vi tražite rassetog Isusa Nazarećanina. Uskrsnuo je! Nije ovdje. Evo mjesta gdje ga položiliše. Idite i recite njegovim učenicima, posebno Petru : Pred vama ide u Galileju; ondje ćete ga vidjeti, kako vam je rekao.“

Marko 16, 5-8

...I dok su stajale zbunjene, najedamput im pristupiše dva čovjeka u blistavu odijelu. Njih spopade strah te oboriše pogled na zemlju, a oni im rekoše: “Zašto tražite živoga među mrtvima? On nije ovdje! Uskrsnuo je! Sjetite se kako vam je govorio dok još bijaše u Galileji: Treba da Sin Čovječji bude predan u ruke grešnika i da bude razapet te da uskrsne treći dan!“.

Luka 24,4-8

...Isus joj rekne: “Ženo zašto plačeš? Koga tražiš?“ „Gospodine - odgovori mu ona misleći da je vrtlar – ako si ga ti odnio, reci mi kamo si ga stavio da idem po nj.“ „Marijo!“ reče joj Isus. „Rabuni! (to znači: “Učitelju!“) odgovori ona hebrejski i okrenu se k njemu. Isus joj reče : „Nemoj me dalje držati, jer još nisam užišao k Ocu, nego idi k braći mojoj i reci im :Uzlazim svome Ocu i vašem Ocu, Svome Bogu i vašem Bogu!“.....

Ivan 20,15 – 18

....Mnoga je druga čudesa činio Isus pred svojim učenicima. Ona nisu opisana u ovoj knjizi. A ova su opisana da trajno vjerujete da je Isus Mesija, Sin Božji, te da vjerujući imate život po njemu.

Ivan 20, 30

Potomje

11.05.2016. Poljoprivredna savjetodavna služba u suradnji s tvrtkom Pinova postavila je meteorološku stanicu u vinogradu ispod Grude .

Nadmorska visina stanice je 258 metara, a GPS pozicija je N 42° 56.385 E 17° 20.479`.

Stanica mjeri: temperaturu zraka, vlagu zraka, vlagu lista, temperaturu u zoni lišća, temperaturu tla i količinu padalina.

Treba istaknuti kasni mraz 26.4.2016. koji je nanio štete u vinogradima i povrtnjacima.

Neuobičajeno sušan je bio period od 27.11.2016. do 3.1.2017.

6.1.2017. počeo je prodor sibirskog hladnog zraka do obale, poznat kao ciklona „Luce“. Noćne temperature su se spuštale do -13,3 °C i -14,7 °C.

Niske temperature od -5 °C, uz jaku buru napravile su štete na agrumima i cvijeću u okućnicama Dingača.

Podaci od lipnja 2016. do veljače 2017.:

Mjesec	Padaline	Temperatura		
		Prosječna	Minimalna	Maksimalna
06.2016.	111 l	20,7 °C	6,1 °C	35,0 °C
07.2016.	11 l	23,6 °C	10,6 °C	33,5 °C
08.2016.	40 l	22,2 °C	8,2 °C	32,3 °C
09.2016.	91 l	18,7 °C	1,8 °C	31,5 °C
10.2016.	176 l	13,6 °C	-1,0 °C	24,2 °C
11.2016.	104,4 l	9,8 °C	-7,0 °C	20,7 °C
12.2016.	0,4 l	3,0 °C	-9,7 °C	18,1 °C
01.2017.	80,3 l	0,7 °C	-14,7 °C	14,0 °C
02.2017.	71,7 l	7,9 °C	-7,2 °C	17,4 °C

21.11.2016. na Trgovačkom sudu u Dubrovniku proglašen je stečaj Poljoprivredne zadruge i vinarije „Dingač“.

2.-3.12.2016. održani su Dani otvorenih vrata peljeških pod-ruma u organizaciji Udruge Pelješki vinski put i Udruge Plavac mali -Pelješac.

13.12.2016. održana je sv. misa u crkvi sv. Lucije. Ove godine, nažalost, školska djeca i većina zaposlenih nisu mogli prisustvovati sv. misi jer je bila u jutarnjim satima.

23.12.2016. održan je božićni koncert Hrvatske glazbe Potomje i klope Divna koja je nastupila kao gost. Nakon koncerta organiziran je domjenak u čast 12 novih članova Glazbe: Ivana Ančić, Petra Ančić, Ivo Andričević, Sara Cibilić, Lovro Galić, Letizia Grljušić, Marin Market, Nina Matuško, Vlatko Poljanić, Kristina Prnić, Ivica Prnić, Nela Žužul.

24.12.2016. potomska dječica su u popodnevnim satima pjevala kolendu i čestitala Badnji dan, dobri ljudi su ih darivali slatkišima. Te večeri palio se Kralj.

19.02.2017. održane su Male maškare za djecu koje su organizirale teta Ivana i nekoliko mama

25.02.2017. održan je maškarani bali u organizaciji NK "Grk"

28.02.2017. na pokladni utorak bio je tradicionalni mimohod maškarane Hrvatske glazbe Potomje kroz Potomje

11.03.2017. oko 40 Potomki i žena iz okolnih mjesta proslavilo je Dan žena u restoranu Ville Antonio u Postupu

Bruno Market

POKLADNA ZBIVANJA

Pokladni rituali i običaji i danas su u seoskim sredinama slični onima iz davnih vremena.

U gradovima se prije pokladnog utorka organiziraju maskenbali, maskirane povorke najrazličitijih likova. Na sam pokladni utorak glavni lik tradicionalnih događanja je čovjekoliki lutak izrađena od slame i stare odjeće koji se zove fašnik ili krnje. On simbolizira sve ružno, negativno što se dogodilo ljudima u protekloj godini. Običaj je da se to zlo simbolično uništi spaljivanjem krnje. Kod nas u Potomju, nekoliko dana prije pokladnog utorka - završnih poklada, maskirana djeca idu po selu, dolaze pred vrata i kucaju. Djeca se s radošću maskiraju, okupe se u grupice bez obzira na uzrast, a ljudima je drago vidjeti ih. Domaćini ih daruju slatkišima, voćem, kolačićima. Djeca ne mogu odoljeti tom izazovu koji ih čini sretnima, kao i one na čija vrata dolaze.

U Potomju je prije petnaestak godina obnovljena maškarana zabava, kako za djecu, tako i za odrasle. Svih tih godina organizirane su se Male maškare u čijoj organizaciji sudjeluju svi ljudi dobre volje. I danas se djeca s istim žarom spremaju kako pojedinačno, tako i u grupama.

Na dan pokladnog utorka djeca iz Dječjeg vrtića Potomje maskiraju se u svoj najdraži lik pa s odgojiteljicom i ostalom djecom iz sela kreću na pokladni obilazak sela. Toga dana, običaj je da se maškare daruju pokladnicama (krafnama).

Za male maškare je događaj i ako ih netko fotografira pa vas za kraj častimo jednom zajedničkom fotografijom ovogodišnjih Malih maškara.

Ivana Ančić

Marijini anđeli

Marijina ljubav prema anđelima traje preko dvadeset godina. Prvu figuricu dobila je na dar od svoje unuke Kristine, a onda se samo zaredalo. Neke je sama kupila, većinom dobila na dar, neke napravila unučad. Svi su različiti. Nenametljivi su u *kredenci*. Neki su na magnetu, neki vise na ulazu i svi imaju svoju priču. Došli su s hodočašća, iz svetišta, iz trgovina i tako se skupilo oko tristo primjeraka. Marija dobro zna njihovo Biblijsko značenje. Oni su spona između Boga i čovjeka. Dosta je primjera anđeoskog

prisustva u Starom i Novom zavjetu, od Mojsija do Marije i Josipa. Jedino vrijeme kad se figurice anđela premještaju iz *kredence* na policu u predulaz kuće je za vrijeme Božića. U tome Mariji pomaže unuk Jakov. Poslije Tri kralja vraćaju se na staro mjesto. Nije to sve, ima tu osim anđela i arhandela, kip Majke Božje od češkog kristala, rijetki primjerak napravljen za posjeta Ivana Pavla II. Češkoj, kipića iz Fatime, Lurda, Međugorja, Veprica, sv. Franjo iz Asiza i njegova medaljica, čudotvorna medaljica iz Rima za izgubljene osobe koju je jedan svećenik stavio u ruke njezinog pokojnog muža kad se na hodočašću u Rimu odvojio od grupe, bakrena medaljica Duha Svetoga iz Berlina, krunica, slika Pape, svijeća. Oni su tu ne samo kao predmeti skupljanja, oni su tu da se doživljava Božja prisutnost, dodir i razgovor s Bogom. O svemu ovome Marija bi vam mogla puno toga ispričati. Koja je to Marija? Ona je iz Potomja, rođena Radović, udata Violić, pa ako želite vidjeti ovu zbirku, zaputite se od tunela lijevo do table OPG Matuško Violić, kućni broj 6. Tu ćete naći Mariju Matuškovu. Tako je svi zovu.

GŠ

Sveti Josip

Svetim misama u Kuni, Prizrini i Grudi u Potomju obilježio se 29.3.2017. godine blagdan Sv. Josipa. "Kad pritisnu boli u toj suznoj doli, idite k Josipu. Nesreća kad bdije, a pomoći nije, idite k Josipu. Kada duša zdvaja, pati od očaja, idite k Josipu. Duša kad poleti u raj gore sveti, idite k Josipu."

Kuna

25. 12.2016. na svečanom misnom slavlju Ponoćki okupio se veliki broj vjernika. Prije Ponoćke održana je misa i u Oskorušnom.

31.12.2016. misno slavlje održano je u 11 sati.

3.1.2017. počeo je blagoslov kuća u Kuni, ali je prekinut zbog studenog vremena.

5.1.2017. pao je prvi slabiji snijeg.

6.1. 2017. blagdan je Sveta tri kralja. Temperature zraka su ispod nule.

7. -12.1.2017. jaka je studen. Temperature su od -5 C do -7C .

11.1.2017. pao je drugi snijeg. Debljina snježnog pokrivača je oko 5cm.

14.16. i 17.1.2017. u tri navrata palo je malo snijega koji se odmah topio.

U časopisu «Maslina» izdanom u siječnju, br. 72, objavljen je razgovor sa svećenikom don Mariom Zelanovićem iz Župe Dol na otoku Hvaru. Članak nosi naslov «Raspelo iz jednog komada masline ». Dolski župnik ima 330 maslina u Poljima i Sestrinska starina na otoku Hvaru. Prije petnaest godina počinje jedna nezaboravna priča vezana za otok Hvar i Kunu. Na blagdan Gospe Delorite 2002.g. don Mario predvodi koncelebriranu sv. misu i drži krasnu propovijed. Ta propovijed se izuzetno svidjela našem sumještaniu Mihu Vodopiću, koji se tom prigodom upoznao s don Mariom, te mu je obećao jedinstven dar. Bio je čovjek od riječi te mu je naredne 2003.g. podario Raspelo izrađeno iz jednog komada masline teškog 30 kilograma. Raspelo je smješteno u prostoriji koja će uskoro postati muzej Župe sv. Mihovila arhanđela u Dolu pa će taj unikatni eksponat postati još dostupniji očima posjetitelja.

29.1.2017. izabrana je nova uprava H.N.K. «RAT»-a, gradi se i nova klupa za rezervne igrače, uređuje se i svlačionica. Prijavljuje se klub za natjecanje u regionalnoj ligi.

1.2. 2017. nakon dužeg vremenskog razdoblja pala je slaba kišica.

20.2.2017. počeli su radovi na iskopu kanala i polaganju odgovarajućih instalacija za dopremu vode i struje do na groblje Sv. Spas. Prokop ide kroz Pute do groblja.

1.3.2017. započelo je korizmeno razdoblje obrednom misom i pepeljenjem. Bilo je malo vjernika.

12.3.2017. nakon dužeg razdoblja ponovno je obavljen obred Križnog puta neposredno prije nedjeljne mise. Prije tog obreda održan je vjeronauk za prvopričesnike kojima je uz svečano predstavljanje fra Josip poklonio po primjerak molitvenika. Nadamo se da će ti prvopričesnici znati da nije bitno u životu dobiti sakrament, a onda sve zaboraviti. Bitno je živjeti kao kršćanin.

Edo Medović

Druge kunovske božićne užance

U vremenu od Božića do Nove godine u Kuni se već polako udomaćila manifestacija kojoj moramo poželjeti da postane tradicionalna - 'Kunovske božićne užance.'

Tako su i za kraj prošle godine, u organizaciji Mjesnog odbora Kuna, a pod pokroviteljstvom Općine Orebić na Pjaci održane druge 'užance' koje su okupile Kunovljane, ali i brojne posjetitelje s cijelog Pelješca.

Središnji dio bila je prezentacija tradicionalnog načina obrade 280 kg teškog 'praca' u 'režiji' iskusnog Joška Antunovića - Meska koji je i inicirao ovu manifestaciju. Paljenje kamišulom, uvid u kvalitetu mesa popraćen zdravicom te komadanje na način koji korijene ima još u vremenima Dubrovačke Republike dio je ove svečanosti. Sve se to zbivalo uz detaljna objašnjenja i komentare iskusnog animatora - našeg dubrovačkog Kunovljanina Gordana Prišlića - Vjeverice, koji već desetljećima obilježava sve kunovske fešte.

Uz svinjetinu s gradela, gostima je ponuđen i kupus s mrsenom, te domaće prikle. Sve to, naravno, uz kunovske plavce - koje je prije toga kušanjem 'naslijepo' ocijenio žiri - a najboljim je proglašen onaj Mila Antunovića iz OPG-a Antunović.

Ova manifestacija pokazala se kao jedinstven način da se oni stariji prisjete, a oni mlađi dožive lijepo običaje koji su nekoć činili dio župske svakodnevnice, a nažalost polako postaju nostalgična turistička atrakcija.

Ivica Dajak

Mrtvačnica na groblju Sv. Spasa, koja će se koristiti za potrebe Župe, uskoro će biti dovršena. U tijeku je spajanje zgrade na vodu i struju, a sve radove financirala je Općina Orebić.

Donja Banda

3. veljače 2017.- Sveti Vlaho.

Košarni Do, malo pelješko selo koje je zaštićeno, još bolje zagrijeno, s tri strane brdima obraslim mirisnom makijom i borovima, livadama koje mirišu na kadulju i majčinu dušicu, ljubičice i gospinu travu, na smolu, gdje ptice slobodno cvrkuću ,viju gnijezda i čuvaju mlade.

Gledajući selo s ceste koja s Krive doline vodi za Trpanj, najprije vidiš vinograde i poneku voćku, a ispred sela dva velika vjerna tamnozeleno stražara domoljuba - dva velika *čedra* koje je iz dalekog svijeta donio i usadio kapetan Tomašević.

Selo se prvi put spominje u 17.stoljeću. Kamene kuće zbijene jedna uz drugu stoje kao ptići u gnijezdu. Korta do korte, košara do košare, vrt do vrta.

Na samom ulazu u selo je mala kamena crkvice. Privatno je vlasništvo obitelji Tomašević, Radoš i Kresalja. Crkvice se spominje u vizitacijama iz 18. stoljeća. Na oltaru je slika svetog Vlaha, slikara Andrije Pignatelijs. Svetac je prikazan kao mučenik. U ruci ne nosi grad Dubrovnik, već jednom rukom pokazuje biskupski štap, palminu granu, knjige i garze (oružje kojim je ubijen). Drugom rukom pokazuje prema nebu gdje Gospa drži Isusa u naručju. Slika ističe požrtvovanost, snagu vjere i ljubavi, spremnost sveca da izgubi život za istinu. Isus je ta istina!

Misu je služio padre Josip Vidas. Prisustvovalo je četrdesetak vjernika, što je dosta za naše prilike (sela bez ljudi). Odmah na početku žene iz Košarnjeg Dola, Postupa i ostalih mjesta naše Župe zapjevale su osjećajnu pjesmu pape Ivana Pavla II.- Krist na žalu!

Poslije svete mise i grličanja bili smo pozvani na čašćenje u staroj obiteljskoj kući Balda Radoša. Svi smo bili sretni zbog iskrene dobrodošlice i lijepog druženja.

Doviđenja staro selo! Doviđenja stare napuštene kuće, pusta ulico, ugasla ognjišta, živnuti ćeš ponovo, slijedećeg puta kad dođemo 3. veljače na Svetoga Vlaha!

Valjda će budućnost biti bolja!

Štefica Jakir

NIJE JUBAV JUHA OD HOBOTNICE

Sve je tu uza me. Moj muž za koga sam se udala kad sam imala 15 godina. On iz moga susistva. Rukom smo se mogli dotaknuti, toliko je blizu živio. To je bilo u Košarnjem Dolu. Tada nas je bilo 13 familja i oko pedeset ljudi.

Dobili smo djecu i bili najsrnitniji na svitu. Onda smo prišli živiti u Postup. Bili smo prva familja što je prišla. Za nama su polako počeli dolaziti i drugi. Nije bilo lako, dicu smo vozili u školu u Orebić. Vode nismo imali, donosili smo je u bidonima. Počeli smo se baviti turizmom. Što bi se liti zaradilo, hodilo je u kuću pa smo tako došli do ovega što danas imamo.

Sritna san. Sve koje volim su uza me: moj muž, moja dica, moje neviste, unučad i praunučad.

Samo mi puno fali moja draga prijateljica i rodica Zdenka. Evo 5 godina kako je nema. Bila je dobra, uzorna kršćanka, išla često u crkvu, kako na Župu, tako i na Orebiće. Posjećivala je stare i nemoćne i davala im riječi utjehe. Bila je po duhu i po tijelu na pomoć oko feste u Deloriti, redoviti dobrotvor Zvonima Delorite. Od svega srca pomagala i zalagala se za našu malu festu Sv. Vlaha u Košarnjem Dolu. Svake godine na 15. sječnja bude sveta misa na njezinu godišnjicu u Orebiću ili u Županjem Selu, gdje osim njezinih najmilijih dođemo mi prijateljice Košarke, Županke i Donjobanke. Dragi Zdenka, puno mi fališ. Nema dana kad nisi u mojim mislima i u mojim molitvama.

Još kad sam bila mala, mati me naučila da molim. Kad god bi se vraćala pud Košarnjeg Dola i došla na izvr Gospi (na pogled Deloriti) prikrstila bi se, izmolila tri Zdravo Marije i Zdravo Kraljice. To činim i danas. I danas molim. Molim za moju familju, za žive, za mrtve. Za sve i za svih molim!

Nada Radoš

SJEĆANJE NA RANKA BONGVARDA (3.1. 1960 – 18.12.1991.)

18. prosinca 2017.g. održana je svata misa zadušnica na groblju sv. Ivana u Prizdrini koju je predvodio padre Petar Perković.

Ranko, bio si velik u svemu, na ponos svojoj ženi, djeci, sestri i cijeloj rodbini. Tvoj lik ne blijedi. Evo, prošlo je dvadeset pet godina (18.12. 1991.g) da si svoj mladi život poklonio hrvatskoj grudi, hrabro braneći svoj Pelješac i domovinu Hrvatsku.

Uz buket cvijeća izgovoreno je nekoliko lijepih riječi o tebi, Ranko. Neka ti je laka hrvatska zemlja! Hvala ti, Ranko, počivaj u miru Božjemu!

U ovoj prigodi nismo mogli ne sjetiti se i šest Rankovih i naših sumještana (dobrovoljaca), koji su branili dragu nam domovinu, a sada počivaju na istom groblju. To su: Marko Pavlović, Ivo Tolić, Markica Lepan, Ante Roso (Joza), Ivan Munitić i Mihaelo Kangjera (zvani Miki).

Spominjemo se i našeg župljanina, dobrog i hrabrog Branka Sinkovića koji počiva na mjesnom groblju u Lombardi.

Svima njima velika hvala za hrabrost i ljubav prema domovini!
Počivali u miru Božjemu!

Niko Bosnić

Oskorušno

IVAN GRIZOSTI – ZAVIT OD POJA

*„Sutra je Ivan Grizosti“ , rekla bi naša baba. Ja bih uvijek pitala :
„Zašto Ivan Grizosti?“*

Sad kad više nema babe , dobro pamtim njene riječi.

To je sv. Ivan Zlatousti , poznat kao veliki govornik . Na našoj Župi , u mome Oskorušnu , Ivan Grizosti ili Grizica je „zavit od poja“.

Stara predaja govori: Tko bi na Ivana Grizostog , 27. prvoga radio u lozi, na proljeće bi mu grizica (mali kukac sličan muhi, s rilcima oblika kuke) izgrizla sve pupove na lozi.

Tako su naši težaci od muke koja ih je snašla,sv. Ivana Zlatoustog nazvali sv. Ivan Grizosti (Grizica).

U crkvenom kalendaru sv. Ivan Zlatousti se slavi 13.09.

Kod nas se štuje 27.01.od davnina i to se prenosi s pradjeda na djeda, s oca na sina.

Svake godine, dva - tri dana prije, susjedi, rođaci iz drugih mjesta Župe zovu: „Nemoj zaboraviti, Grizosti je na 27.!“

Zahvalni smo sv. Ivanu Zlatoustom što taj dan u godini čuva naša polja – vinogade.

Čuvajmo običaje i zavjete kao što su ih i stari čuvali za naše mlade naraštaje.

Marija Antunović, uz ideju Kristine Koboević

Osobjava

Dan Gospe Lurdske

Osvanuo lijep, prohladni dan. Čujem zvona na našoj crkvi Gospe od zdravlja. „Što je to? Da nije ko umro?“ pitam muža.

„Danas ti je svetac. Skupilo se puno policajaca kraj crkve, sigurno je misa! Hajde, moja Lore, poteci malo brže. Spremi se za misu, Gospa je Lurdska!“

Ispred crkve sakupljeni nepoznati mi policajci, načelnik Općine Janjina Vlatko Mratović, Tonći Nožica i manji broj naših seljana.

Misno slavlje je počelo u deset sati. Don Ivan Borić je započeo s pjesmom u zajedništvu s vjernicima. Održao je divnu propovijed, zagovarao svoje štitićenike i sve ljude koji milost i zagovor traže od Gospe Lurdske i naše zavjetne Gospe od zdravlja.

Zahvalila sam mu što su odredili našu crkvicu u Osobjavi za tako dolično druženju, zajedništvo i slavu, te divnoj propovijedi koja me podsjetila na propovijed vrlog biskupa Gradišćanskih Hrvata na blagdan Sv. Vlaha u Dubrovniku.

Poslije mise sam saznala da su ovo druženje sa slavljenjem svete mise u Osobjavi na dan Gospe Lurdske organizirali:

Zamjenik načelnika PU Dubrovačko-neretvanske županije Tonći Glumac i naš mještanan policajac Jozo Martić u dogovoru s kapelanom don Ivanom Borićem pri Splitskom policijskom dekanatu sv. Vlaha PU Dubrovačko-neretvanske.

Bili su prisutni: načelnik PU Korčula Zdravko Đula, načelnik PU Ston Ante Bader, načelnik PU Čilipi Antonijo Kocelj i dvadesetak policijskih službenika.

Neka svima prisutnima i cijelom svijetu naša Gospa od zdravlja i Gospa Lurdska podare dobro zdravlje, razum i mudrost u radu i odlučivanju.

Tog dana iznenadila nas je gospođa Đurđica Dujić svojim darom – donacijom izrađenih prekrivača kojima je prekrila klupe u crkvi .

Loreta Kostić,r.Foškulo

..tu pored nas

BLAŽENA MARIJA PROPETOG ISUSA PETKOVIĆ

Na nedjeljnjoj svetoj misi u Gospi Deloriti bili smo obogaćeni posjetom dviju sestara Družbe Kćeri Milosrđa iz Blata na otoku Korčuli. Bile su to sestra Jasminka Gašparović i sestra Zdravka Saša. Sestra Jasminka koja je promicateljica blažene Marije Propetog Isusa Petković, pričala je o toj našoj blaženici, koju je papa Ivan Pavao II. za vrijeme svog posjeta našoj domovini 2003. godine, proglasio blaženom.

Blažena Marija Propetog Isusa Petković rođena je 10. prosinca 1892. godine u Blatu na otoku Korčuli u imućnoj obitelji. Još kao dijete imala je srce osjetljivo za druge, posebno prema siromašnima kojih je u to vrijeme u Blatu, bilo mnogo. Bolest je uništila vinograde, ljudi su ostali bez prihoda, nastaje masovno iseljavanje, siromaštvo, napuštenot i glad.U četrnestoj godini zavjetovala se na vječnu čistoću, izabravši Isusa za svoga zaručnika. Vođena snažnom vjerom i pouzdanjem u Boga 1920. godine utemeljuje izvorno hrvatsku franjevačku Družbu Kćeri Milosrđa. Navješćuje vjeru i svjedoči Božansku ljubav djelima milosrđa siromašnoj djeci, bolesnicima, starijima kako u svojoj domovini tako i u susjednim zemljama,

te u misijskom radu u zemljama Južne i Sjeverne Amerike. 1952. godine vraća se u Evropu i u Rimu utemeljuje Vrhovnu upravu, Središnju Družbinu kuću.

Nema svetosti ni posvećenja bez ljubavi

Blažena Marija Propetog Isusa Petković umrla je na glasu svetosti 1969. godine u Rimu, odakle su njezini zemni ostaci preneseni u Blato.

Blaženoj Mariji mnogi se utiču molitvom, osobito majke za svoju djecu. Po njenom zagovoru dobijene su mnoge milosti. Molimo je:

Bože, Oče dobri, bogat milosrđem,

Spasio si nas križem Sina svoga

Isusa Krista.

Zapali u našim srcima,

Po zagovoru Blažene Marije

Propetog Isusa Petković

vatru svoje ljubavi,

da ljubimo tebe iznad svega

i braću svoju u Kristovoj ljubavi.

On je Bog i s tobom živi i kraljuje

u jedinstvu Duha Svetoga,

po sve vijeke vjekova. Amen.

Za dobijeno uslišanje, sestre mole da ih se obavijesti. Karizma sestara ostaje ista kao što je bila od utemeljenja blažene Marije Propetoga, tako da one danas osim djela milosrđa, između ostalog potpomažu pedesetak obitelji.

R. Tomelić

..... **na svoju sliku stvori ga..**

MATO CELESTIN MEDOVIĆ

17.studenog 1857.-20.siječnja 1920.

Pjesma o pokojnom Matu Celestinu Medoviću

Antun Trobok - pučki pjesnik iz Potomje

Na tisuću i osme stotine
Još pedeset i osme godine
Majka lipo porodila zlato
Lipo ime nadila mu Mato
Koji tada od malo godina
Svećenički red na sebe uzima.
Dum Mato je najprije fratar bijo
U maloj se Braći odgojio
U Kuni je prvu misu reko
Dok je prije boje ime steko.
On se počme bavit u slikanju
Što mu moguće nije bilo u samostanu
Pa se kasnije popom učinio
Da bi tako slobodniji bijo
U Italiju i svukud je hodijo
Dok nije napokon usvršen postao.
U zagrebu on je dosti stao
Gdi je mnoge slike naslikao.
On je sliko Dolazak Hrvata
I suviše Progonstvo kršćana
Što činiše tad od vjernika
Kad bi ih zvali u palaču
Tad bi ih stavili na lomaču
Na lomaču, tu bi ih mučili
Dok ih nebi smrtno umorili.
Još dum Mato u Crnoj je Gori sto
Kamo ga je Knez Nikola zvo
Da bi njegovu obitelj sliko
I za to ga je lipo darovo
Križ srebreni, medaju od zlata
Ponos, dika pok. Dum Mata.
On je sliko još i slike druge
Ko da plati njegove zasluge

Slika je morske talambase
Pak boriće i svakovrsno cvíće.
Vidjeh sliku slavnog umjetnika
Što kunovskom je društvu darovata
On ršćansko grobje je nasliko
Sve onako uprav kakovo je
Tu“ć ga perom opisati
Odakle ćeš mnogo moć saznati.
Tu je grobje cile parokije
Dino su se ukapali prije
Grobje leži pokraj crkve svete
Pod imenom crkve Sakramente
Ršćanskim ga grobjem nazivam
Jer je uprav to istina živa.
Gledaj sliku pa je dobro pazi
Po njoj zna“ćeš sve što se nalazi
To izgleda kao “na livada
Al“ je ona puna rukosada
Tu se vidi vela čempresada
Grobovima koja čini hlada.
Priko peset ima ih na broju
I uspravno u visinu stoju
Pa ih tako ponosi visina
Da su stari kaže debelina
Pa je zato poznato nam svima
Usađeni su od davnina
Povrh naših starinskih grobova.
To učini dum Matova ruka
Sve za ures kršćanskoga puka
Nek“ njegovo spominje se ime
A Ti pokoj daj mu Gospodine.

Bio je jedan od najvećih slikara s kraja devenestog i početka dvadesetog stoljeća. To je čovjek koji je proslavio svoj pelješki kraj, svoju rodnu Kunu. Spominjući se dana njegove smrti, čujemo što su pisali o njemu njegovi suvremenici:

U ateljeru naših umjetnika slikar Celestin Medović

Essay

„...Bilo je dovoljno nekoliko pogleda na gotove radnje i nacрте te nekoliko riječi umjetnikovih o slikarstvu i o svojim osnovama, da sam se posve uvjerio, kako je Medović baš rođeni umjetnik, da mu dara umjetničkoga, ni njegovog umjetničkog genija, nijesu mogle potlačiti ni svagdašnje poteškoće i neprilike ni teško breme zvanja, da je on, da postigne svoj cilj, u tridesetih tek godina svoga života, počeo boriti se nepojmivim za ostali svijet zaprekama, daje sve bilo ustalo protiv njega, ali je pobjedu održao genije, umjetnički dar, koji je izbio na polje, te odveo Mdovića nadvojestruko trnovite pute slikarstva. I ove velike zaprjeko i sva sjajna pobjeda svih poteškoća, te prvi uspjesi-njesu ipak mogli da promjene naravnu i prirodenu skromnost umjetnikovu, koja ga u našim očima u ovo doba sveopće utakmice i reklame na umjetničkom polju, čini još većim i još čišćim, jer ne vidi pred sobom drugo, do samo čistu umjetnost. O tome uvjerih se i iz njegovih proizvoda, koje sam iza toga pomno razgledao...

Kamilo Zajčić,“ Knjiga, Mato Celestin Medović, Autobiografija, priredili i pogovorima popratili Antun Karaman i Luko Paljetak (KUD M.C, Medov)

Skupili i priredili njegovi praunuci

Crto dum Mato jednoga staroga čovika u Potomju. Kaje slika bila gotova obisili je na podu, na funistru da se suši. Pasala tuda jedna žena, kaje vidila sliku, uzbirbala se , uletila ukuću:,, Brzo, skočite, stari će van se baci kroz funistru!“

7. ožujka - fra IVAN ĆUTURA (7. 3. 2016. -7. 3. 2017.)

„Dobro mi došla, sestrice smrti!“

Ovako je sveti Franjo Asiški u punoj vjeri u uskrsnuće, u susret s Kristom u vječnosti, doživljavao posljednje dane svog zemaljskog života. Za posljednjih dana fra Ivanova zemaljskog života u susretu s njim osjetio sam da rado dočekuje sestricu smrt baš kao i sveti Franjo. Spominjemo se godišnjice njegove smrti mi fratri Provincije svetoga Jeronima, župljani Kune, njegova sestra Paula, te ostala rodbina

POKOJ VJEČNI DARUJ MU GOSPODINE I SVJETLOST VJEČNA SVJETLILA NJEMU.

VELIČINA O. FRA IVANA ĆUTURE

Godina dana brzo prođe. Evo nam ožujka 2017, mjeseca u kojem se prošle godine Ocu Nebeskom preselio naš dragi padre Ivan Ćutura.

Jedan sam od onih devet dječaka koji su prebivali u Franjevačkom samostanu Kuna s mešтром Dragom Ljevarom , župnikom Tomislavom Batinić te časnim sestrama Ivanom Kutlešom, Skolastikom, Delores i drugima.

U to vrijeme fra Ivan je bio gvardijan samostana te je tako bio izravno odgovoran za nas dečke, a meštar je sustavno radio s nama i bio uz nas.

U Bosanskoj Posavini bi narod govorio: " Nema Ti paroka do fratra ". To je značilo da su fratri najbolji svećenici. Da je tako, fra Ivana je potvrdio svojim životom.

S dječacima iz samostana bio je vrlo korektan ovaj blagi čovjek. Tako je i govorio, bez povišenog glasa, a kamoli vike. Uistinu je njegova blagost djelovala blaženo. Poticao nas je na rad i učenje, na aktivnosti u podmlatku NK" Rat" u Kuni, na pomaganje najsiromašnijima za vrijeme jematve.

Veličina fra Ivana bila je upravo u toj blagosti koju smo izuzetno cijenili, tu je bila snaga njegova autoriteta. Voljeli smo ga kao blaženika koji zemljom hoda i zahvalni smo Bogu što smo tri godine proveli s njim!

Zahvalni fra Ivanu njegovi dečki: Ante ROTIM (Sv. Ivan Zelina), Slavko Jozinović (Zagreb), Nedjeljko Marijanović (Mostar), Domin Barunčić (München), Ivan Odak (Grude), Mate Miškić (Innsbruck), Slavko Androšević (Wells - Austrija), Grga Jokić (Linz) i Ivan Sarić (Neunkirchen-Austrija).

vlc. Ivan Sarić, djakon

DAN ŽENA - 8. MART

Kraj je zime, ožujak ga nagovještava, a mi žene počnemo razmišljati, smišljati gdje za 8. mart. Ipak je to naš dan, Dan žena.

Bilo je nekoliko opcija, destinacija, a mi već ustaljena ekipa iz Matice umirovljenika Općine Orebić odlučila se za Humac – etno selo i Međugorje. Broji naša Matica umirovljenika oko 200 članov, od Lovišta, preko Župe do Trpnja. Ima nas starijih, mlađih, ali svi redom veseli, godine se ni ne vide, samo osmijeh i pjesma putuju s nama.

Matica umirovljenika Općine Orebić postoji nešto više od 4 godine. Vodila nas je, nažalost i rano napustila, naša Vinka Miočević. Puna duha, poticala nas je na druženja i putovanja. Pokoj joj vječni. Ovo je prvo putovanje bez nje. Evo, i dok pišem i dok smo putovali, stalno je bila s nama u mislima.

Na sam 8. mart veselo društvo se zaputilo prema Ljubuškom, Humcu, Franjevačkom samostanu svetoga Ante Padovanskog. Molimo se u staroj crkvi, a tik do nje uzvisila se novoizgrađena. Posjetili smo i muzej, najstariji muzej u B i H, osnovan 1884.godine. Razgledamo, divimo se izloženim predmetima prikupljenim širom Hercegovine sve od kamenog doba do naših dana. To neprocjenjivo povijesno blago ocrtao je život tadašnjeg čovjeka .

Nakon Humca put nas vodi u etno selo. Kratka šetnja kroz sklad suhozida, kamenih kućica, stazica, ljepote prirode.

Nakon odmora uz bogatu hercegovačku trpezu odlazimo prema Međugorju. Sveto mjesto, puno mira i Duha Svetoga. U tišini ulazimo u crkvu sv. Jakova. Svatko sa svojim molitvama, mislima, zahvalama ide pred kip Gospe Međugorske, klanjamo joj se i molimo, zahvaljujemo na ovom

predivnom danu. Fratar s oltara počinje moliti krunicu, tako da je naš posjet Međugorju bio potpun.

Zahvalni odlazimo našim domovima. Na rastanku nas je pozdravila naša predsjednica i voditeljica Asja-Anita Perčić sa: „Zbogom dragi moji, vidimo se na slijedećem, skorom druženju i putovanju.„

Marija Antunović

"I pristupe mu Jakov i Ivan, sinovi Zebedejevi, govoreći mu; 'Učitelju, htjeli bismo da nam učiniš što te zaištemo.' A on će im: 'Što hoćete da vam učinim?' Oni mu rekoše: 'Daj nam da ti u slavi tvojoj sjednemo jedan zdesna, a drugi slijeva.' A Isus im reče: 'Ne znate što ištete. Možete li piti čašu koju ja pijem, ili krstiti se krstom kojim se ja krstim?' Oni mu rekoše: 'Možemo.' A Isus će im: 'Čašu koju ja pijem pit ćete i krstom kojim se ja krstim bit ćete kršteni, ali sjesti meni zdesna ili slijeva nisam ja vlastan dati - to je onih kojima je pripravljeno.' " (Mk 10,35-40).¹

PUT SV. JAKOVA

(1.dio)

Kuna, listopad 1989.

Jedan od onih popodnevnih, vrelih, rano jesenskih dana, kada toplina sunca i dalje sažiže golu kožu radnicima u polju, ali im istovremeno nailazi i sjeverac, obznanjujući skorašnju vladavinu zime. Krajolike sjene su se već poodavno razvukle po brdima, sunce u zamoru snaga smanjuje svoju putanju, sve se polako usporava. Pa tako i sâm, u ritmu te prirode, usporavam korake, prolazeći uz ogradni, zapadni zid groblja, crkve Sv. Spasa. Elegantno vrtoglavi čempresi su i dalje tu, čuvajući one, čije su sjene iščezle s ovozemaljskih putova, od kojih su neki danas pomalo na granici zaborava i mašte.

A što sam drugo mogao, nego opet, tko zna koji put, u blizini tog

¹ Jeruzalemska Biblija: Stari i Novi zavjet s uvodima i bilješkama iz "La Bible de Jérusalem", Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2001.,

istog groblja, zaustaviti se na zavoju dijela trase, tzv. „*Napoleonova puta*“², koji je meni nepoznati projektant, zbog nekog razloga, baš tu odlučio ispružiti. Dolje, u dolini, među mravljim mnoštvom radnika je i moja obitelj, čekajući na još jedan par ruku, da obere danas koji red loza u vinogradu više.

U dolini je ipak prevladavala stvarnost, ona predvidljiva i tako znana, nemaštovita i očekivana, potpomognuta tek s par dobro naučenih i uvježbanih, i za takve prigode uigranih pitanja, poput: „Ima li umora?“ ili odgovora: „A evo, pomalo.“ Ovdje pak, na zavoju tog "*Napoleonova*" ili "*francuskog*" puta, u razmišljanjima 13-ogodišnjeg djeteta, vladala je sasvim druga krajnost. Vladala je tišina i mistika 19. st., nevidljivi i nečujni udarci klinova i teških batova, davno preminulih drumskih graditelja i majstora, koji su oblikovali te teške, rubne, kamene blokove puta. Odnedak je provalila i fantomska kočija, s kočijašem naprijed, ogrnutim teškom, tamnom kabanicom, mokrom od silnog pljuska koji se sručio na njega baš toga dana. A može biti da je tuda, tko zna, prošao i pokoji francuski vojnik, brojeći unazad svoje tmurne vojničke dane i proklinjući lošu sreću što su ga uputili na tako daleku službu, u ime Cara. Bilo kako bilo, taj put za mene nije imao niti kraja niti početka, a možda je i bolje da je tako bilo. Moja eventualna saznanja o tome gdje bi on imao započeti, a gdje završiti, nedvojbeno bi ga stavile u kontekst stvarnih činjenica, suhih i ogoljenih, nepovratno bi narušila njegovu autentičnost mistike i nepresušnu dječju maštu ili fantaziju. On je tada bio tamo, a da ja nisam znao, ni slutio, da postoje slični putevi, kojim je milenijima prije, svoje putovanje započeo jedan od *sinova groma*³, sv. *Jakov Zebedejev*⁴, i to baš tamo negdje u Galileji, oko Galilejskog mora, a završio se u Hispaniji, današnjoj Španjolskoj, možda i na samim obalama Atlantskog oceana.

² Ili "*Napoleonova cesta*", dužine 61.364 m, trasirana od Vignja, na zapadnom dijelu poluotoka Pelješca pa do Stona, izgrađena u 19.st., za vrijeme francuske uprave; www.ston.hr.

³ "Ustanovi dakle dvanaesticu: Šimuna, kojemu nadjenu ime Petar, i Jakova Zebedejeva i Ivana, brata Jakovljeva, kojima nadjenu ime Boanerges, to jest Sinovi Groma..." (Mk 3, 16-17)

⁴ Jedan od dvanaesticu Isusovih učenika iz najužeg kruga

Žamor u dolini polako slabi, a umor im pojačava, ja trebam niz stazu, dolje, jer znam da se djed već počeo pitati gdje sam do sada. Ma nije mu zbog rabote, kao i uvijek, brinuo se da se ne dogodi, ne daj Bože, kakvo zlo. Eno ga, vidim ga, još uvijek mi maše i širi ruke, govoreći: „A di si do sada, sokole?!“ Premda je stari, u stvarnosti, već otplovio s onu stranu životne ceste, zajedno sa svojom sjenom iz tih dana, u dijelove gdje jedino oni strjeloviti čempresi možda štogod vide, nadvirujući se.

Pariz, 25. srpnja 2015.

Dvadeset pet godina poslije, točno na dan Sv. Jakova, moj prijatelj Jadranko i ja stigli smo u Pariz, u večernjim satima, letom iz Dubrovnika, svaki sa svojom naprtnjačom na leđima i s manje od pola, nadamo se, potrošenog života. Na pariškom aerodromu dočekaio nas je dominikanac, o. Tomislav Kraljević, voditelj *Hrvatske katoličke misije u Parizu*⁵, kod kojega smo noćili. Datum našeg dolaska u Francusku zbio se upravo tog 25. srpnja, iako mi uopće nismo razmišljali o tome da se naše putovanje na bilo koji način poklopi sa blagdanom toga sveca. Prilikom odabira datuma

⁵ Osnovana je dekretom Pariške nadbiskupije 18.prosinca 1953., a što je Vatikan potvrdio 12.siječnja 1954.g. Utemeljio ju je dominikanac Teodor-Bogdan Dragon, koji službeno osniva Hrvatsku misiju; www.dominikanci.hr, 14.ožujka 2011.

hodočašća na "Put Sv. Jakova"⁶ nismo toga bili svjesni, već tek nešto poslije, kada smo odrađivali tehničke stvari vezane uz pripremu hodočašća. Odluka o hodočašću dogodila se je tako, spontano; jedan telefonski poziv, ideja, razmišljanje minut, možda dva i, odluka je donesena. Ponijeli smo sa sobom samo najnužnije stvari u naprtnjači; vreću za spavanje i po dva para nužnih potrepština. Pazio sam da moja naprtnjača ne prelazi težinu veću od 8 kg.

Ujutro smo se oprostili sa o. Tomislavom i iz Pariza, brzim vlakom, jurnuli na jugozapad Francuske, u baskijski gradić Bayonne, koji se smjestio nedaleko od obale Biskajskog zaljeva. Na samom ulazu na gradski most, u Bayonneu, s jedne i druge strane ograde mosta, dočekale su nas poredane zastave oko 40 zemalja svijeta, a prva među njima je bila hrvatska zastava. Poslije ću razumjeti da to možda i nije bilo tako slučajno, ali, draže dobrodošlice za mene od takve i nije moglo biti. U sebi sam zahvalio Baskima zbog toga i njima u čast, nazdravio u obližnjem kafiću uz njihovo pivo „Eki“. Potom smo autobusom, možda nešto više od dva sata vožnje, putovali do početne točke svog hodočašća, Saint-Jean-Pied-de-Porta, također baskijskog gradića smještenog u podnožju francuskih Pirineja. U Bayonneu se okupila grupa hodočasnika sa svih strana svijeta, bilo je tu Amerikanaca, Australaca, ljudi iz Njemačke, Italije...Više smo nalikovali, onako, s naprtnjačama, na kakvu grupu novaka koja ide na obuku u vojni kamp, noseći sa sobom samo najnužnije stvari.

U Saint-Jean-Pied-de-Portu smjestili smo se u jedno hodočasničko prenoćište, cijena – 6-7 eura na noć, pribavili smo hodočasničku putovnicu⁷ i riješili ostale formalnosti koje su se od nas tražile. Dobili smo sobu zajedno s jednom obitelji Talijana i njihovim psom te je počela međusobna razmjena informacija o hodočasničkom putu, rutama, obilježjima, prenoćištima i svemu ostalome što bi hodočasnika moglo zanimati ili mu pomoći.

⁶ Na španjolskom: Camino de Santiago, srednjovjekovni hodočasnički put (uz Rimski i Jeruzalemski) koji započinje od francusko-španjolske granice pa sve do grada Santiago de Compostela (Galicija) u kojem se nalazi katedrala sa moćima apostola Sv. Jakova, od strane UNESCO-a proglašen svjetskom kulturnom baštinom; <http://whc.unesco.org/en/list/669>.

⁷ Karton s ocrtanim poljima, u koja se, svako zasebno, upisuje datum dolaska u sljedeće hodočasničko prenoćište te stavlja pečat tog prenoćišta

Teško je bilo zaspati tu prvu noć od uzbuđenja, a odlučili smo ustati ranije. Talijani su već duboko spavali, jedino je njihov pas netremice gledao u nas.

PIRINEJI

Talijani su ujutro prvi bili na nogama, što je bio dovoljan znak njihovu psu da zalaje od sreće što ih vidi. Taj lavež nas je i probudio. Svi hodočasnici su se potom okupili u blagovaonici na zajedničkom doručku. Teško je opisati entuzijazam i sreću na licima tih ljudi toga jutra, koji nisu više mogli dočekati da započne taj put, put dug oko 800 km, s krajnjim odredištem u Santiagu de Composteli, na krajnjem zapadu Španjolske, u Galiciji.

Uspion na Pirineje u početku mi se učinio laganim, ali ja zapravo nikada i nisam imao nekakvoga posebnoga znanja i iskustva o planinama i penjanju na njih, a pogotovo ne o Pirinejima. Dugačak je to, prostran i širok planinski lanac s mnogo puteljaka, naselja, zabačenih sela, kuća i kućica. Ljudi se u tom kraju pretežno bave stočarstvom pa smo se putem nagledali ovaca, koza, krava i konja. Jedno vrijeme smo se uspinjali asfaltnom cestom, da bismo potom nastavili makadamom, ulazeći sve

dublje i više u gustu maglu. Temperatura je naglo pala i učas, iz ljetnog razdoblja uletjeli smo u jesensko, s kišom i vjetrom. Nije bilo druge nego navući kabanice. Talijane smo izgubili iz vidnog polja, otišli su drugom, sjevernijom planinskom rutom.

Penjali smo se sporo, uz povremena kratka odmaranja, a skupine hodočasnika stalno su se izmjenjivale. Uz cestu, hodočasnici su ostavljali slike svojih najmilijih i nabacivali kamenje raznih oblika i veličina na kojima su ispisivali imena i zavjete. Litvanci, Mađari, Poljaci, Talijani, Francuzi, Španjolci, Nijemci, svi oni bili su sada na jednom mjestu sa svojim željama i molitvama.

Konačno, nakon nekoliko sati, stigli smo do najviše točke hodočasničkog puta na Pirinejima i, slijedio je nimalo jednostavan silazak u španjolsku Baskiju. Ispred nas dakle Španjolska, a u podnožju se skrilo naše današnje prvo, krajnje odredište, Roncesvalles, ili baskijski – Orreaga. Zemlja je to u kojoj je propovijedao sv. Jakov, jedan od sinova groma, i koju smo odlučili prijeći.

NAFARROA⁸

Silazak niz zapadne obronke Pirineja u nekim je dijelovima bio poprilično strm i vlažan od učestalih kiša, poglavito u višim predjelima, no, nekako mi se činilo da ćemo ih prijeći bez nekih velikih problema. Nisam vodio dovoljno računa o teretu koji nosim na leđima i pritisku koji stvara na moje potkoljenice, kao ni o potrebi da uzmem dovoljno odmora. Bilo je to, s moje strane, poprilično nepromišljeno i neobuzdano silaženje, u maniri ispodprosječnih planinara amatera. Dakako, vrlo skoro, platit ću cijenu za takvu ludost.

⁸ Baskijska pokrajina i autonomna zajednica u Španjolskoj, glavni grad joj je Pamplona, stanovništvo je pretežno baskijsko (španjolski: Navarra).

Polako smo silazili u sve dublju šumu, a svakim korakom naprijed, osjećali smo blizinu Roncesvallesa. Posječena debla i pušteni konji u šumi, nedvojbeno su se naslućivala prva obiteljska gospodarstva. Konačno, bližio se kraj našoj prvoj dionici puta od gotovo 30 km. Pred kraj te dionice, pažnju mi je privukao jedan, pomalo zarastao spomenik, podignut preminulom hodočasniku iz Brazila. U podnožju spomenika bile su ruže i ono bez čega hodočasnik ne može – čutura s vodom. Bilo je nažalost i onih hodočasnika koji su putem preminuli od komplikacija uzrokovanih iscrpljenošću i naporom.

Roncesvalles je zaista lijepo planinsko mjesto, sve je odisalo srednjovjekovnom starinom; crkve, dvorci, ceste, muzej s eksponatima kraljeva Navarre... Ono što taj kraj, odnosno Roncesvalles veže na neki način s Hrvatskom jest stanoviti vitez, Roland, koji je poginuo u ovom kraju, u 8. stoljeću, vjerojatno u borbi protiv Maura.⁹ Dubrovčani ga znaju kao Orlanda, kojemu su na Stradunu podignuli spomenik, poznat kao

⁹ U 8. st. Mauri (Arapi) su prodrli i potom zauzeli Španjolsku i Portugal, ali 7.st. kasnije, uslijed rekonkviste, tj. kršćanskog, katoličkog pokreta Španjolaca i Portugalaca, s ciljem protjerivanja Maura s Pirinejskog poluotoka, Mauri bivaju poraženi konačnim zauzimanjem odnosno vraćanjem Granade, 1492. g.

„Orlandov stup“, a zbog njegove borbe protiv Arapa koji su napadali Dubrovnik. Međutim, ta njegova borba kod Dubrovnika je legenda ili mit.

U Roncesvallesu smo pronašli i prvu hodočasničku *albergue*, odnosno hostel, prenoćište i, valjalo je, kao što bi to uostalom hodočasnici i trebali, pristupiti temeljitim pripremama za sutrašnji nastavak putovanja. Pranje robe, na ruke, dakako, potom prostiranje radi sušenja, saniranje eventualnih ozljeda, večera, i što je moguće raniji počinak, sve je to bio hodočasnički posao. Noć se brzo spustila na zemlju Baska, svjetla u spavaonicama su pogašena, ali meni su i dalje pred očima bljeskale slike današnjeg dana. Misli su mi razasute od Jeruzalema do Santiaga, pokušavam nekako vizualizirati tog apostola, Sv. Jakova, i njegov put koji je započeo s Isusom, tamo negdje po prašnjavim puteljcima Galileje, da bi dospio baš ovamo, na Pirinejski poluotok, gdje se nekad mislilo da je na njegovim zapadnim obalama kraj svijeta.

(nastavlja se)

Ljubomir Vranješ

NEKA BUDE PO ZAGOVORU TVOME, KATARINA

Ne mogu, sveta Katarina, ne preporučiti Tebi svoju tjeskobu i svoju radost, te ufati se da će po Tvom zagovoru biti po riječi Isusovoj.

Događaji svjesno ulaze u naš život. Oni su naši. Providnošću Gospodina, razotkrije mi se često kolika je nemoć moja, a moć Njegova. Zastajem pred tajnom ljudske slobode. Zastajem pred Tvojom ljubavi za čovjeka.

Onog časa na svetoj misi, draga, predraga sveta Katarina, kad sam došla k Tebi, u crkvu Tvoga imena, nedjelje šesnaeste kroz godinu, osjetila sam ljubav Gospodinovu. U trenu kad se sveta hostija prinosi rukama tvoga svećenika, osjetila sam da me trajna spona veže s našom dragom babom i sada nakon što je vječnost našla na nebu. Osjećam da sam čvrsto povezana s njom i njenom ljudskom slobodom koju je imala. Razumjela je da se ne mogu pričestiti u crkvi koju štujem, koja krštenjem mojim nije moja, ali je mojom udajom polako postala.

Baba je razumjela da ću ja u svetoj pričesti sudjelovati iskrenom molitvom srca i duše. Jer, i ako ga ne primam na usta, Isus je sa mnom. Osjećam to u lomljenu kruha i u svetoj čaši Njegove svete krvi. Sakramentima vjere.

Trenutke koje smo nakon uzajamne spoznaje baba i ja dijelile zajedno na svetoj misi sjedeći u klupi jedna uz drugu, velika je ljubav za mene, Gospodine. Velika!

Sve je to po molitvi i zagovoru svete Katarine.

Fališ mi, baba!

Kristina Katarina Ozana Koboević

Hvala pateru Nikoli na tako lijepom imenu koje mi je dao.

Katarina je bilo rođeno ime blaženice iz mog rodnog kraja – Ozane Kotorske. Pater bi mi rekao da sam Katarina Ozana i da je zazovem riječima:

„Blažena Ozano, ti si moja sunarodnica, pomози meni.“

Neka znate zašto je tako dugo ime u potpisu.

ZAVIČAJ

Uvijek sam sanjao
Proljeća i sunčane dane
Zelena polja i livade cvjetne
Zavičaja moga

Uvijek sam volio
Slušati šum
Valova plavih
I promatrati
Igru pjene morske
Na sunčanom žalu
Zavičaja moga

Uvijek sam čeznuo
Za radosnim danima djetinjstva
I svi su me putovi uvijek vodili
U prostore svete
Zavičaja moga
Tamo gdje iskon počinje

Anto Jurić

ZVONA DELORITE

Deloriti kad začuješ zvona
Na molitvu sklopi ruke
Dobrotom prevladaj životne muke
I poradi boljitka života svoga
Za pomoć uvijek zamoli
Dobroga Boga

Deloriti kad začuješ zvona
Na molitvu sklopi ruke
Srce pokloni nebu
Postani dio Otajstva toga
I razgovorom uvijek će ti
Pomoći Ona..
Dobra Madona..
Deloriti kad začuješ zvona..

Anto Jurić

PROSTOR NIJE U NAŠEM VLASNIŠTVU I NEMAMO GA PRAVO UNIŠTITI
PROSTOR JE NAMA DAN NA UPOTREBU I ČUVANJE ZA BUDUĆE GENERACIJE

Udruga za Orebić

Udruga za Orebić u svom izvještaju 2015. i 2016. godine objavila je svoje aktivnosti:

1. Prostorno- planske aktivnosti. Prostorno planiranje po EU metodi „bottom up“ što znači da su ljudi mogli poslati pismene prijedloge o onome što su željeli da uđe u prostorni plan. Pristiglo je više od dvjesto molbi koje će se kao prijedlog uzeti kod izrade novog plana.

2. Zalaganjem Udruge pomoglo se ljudima oko ispunjavanja potrebnih dokumenata za prijavu štete koja je nastala velikim požarom.

3. "Zeleni Pelješac- vratimo opožarenom Pelješcu zeleni sjaj", uspješno proveden projekt kojim će se posaditi mediteransko bilje na 2,5 ka opožarenog zemljišta.

4. Gospodin Ivo Dani Maričić predložen od strane Udruge i dobio na Dan Općine, nagradu za Životno Djelo.

5. Intervencija oko park šume „Pod Gospom“.

6. Internetska stranica „Orebić Vacation“ u pripremi.

7. Prikupljanje sredstava za obnovu spomenika Mimbeli, koja je u tijeku pa se pozivaju zainteresirani da se uključe i pripomognu.

8. Napravljen popis sve zaštićene materijalne i nematerijalne baštine.

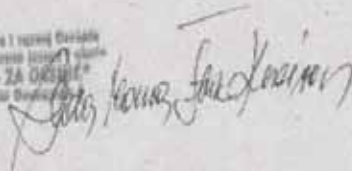
9. Filmovi o nematerijalnoj i povijesnoj baštini Orebić

- snimljen dokumentarni film o obitelji Mimbeli

- snimljen dokumentarni film o Ponosu (Župa Pelješka)

- podrška oko pripreme za snimanje igranog filma o kapetanskim kućama i vrtovima

Udruga za zaštitu i razvoj baštine
je obveznik poslovanja izvan granice
"UDRUGA - ZA OREBIĆ"
Opatovci, Buzin, Orebić

MATICA

Vlažno je prohladno jesensko jutro. Vreću s robom za Caritas stavila sam na leđa. U torbu sam spremila knjigu i papir i jastuk na kojem ću sjediti. I ključ od crkve. Otvorit ću vrata i proboraviti ondje jedan sat. Pričekat ću ljude koji će, kao i ja, donijeti svoje poklone. Odjenula sam kaput i imam kapu na glavi. Crkva je hladna. Radije ću biti vani i prošetati okolo.

Uskoro su se zaustavila kola na cesti. Pojavio se prvi darovatelj. Vraćao se više puta po pakete. "Hvala svima onima koji donose poklone, nekome će to dobro doći!"

Uvijek mi je drago ovdje doći, proći ovuda, a sada evo ostajem tu i promatram. Prvo što vidim ovaj je najviši čempres, a nagnut kao toranj u Pizi. Zavrtjelo mi se u glavi kad sam pogledala u njegov vrh. Kolika snaga u korijenu mora biti da bi ga zadržala, da ne padne.

Idem izbrojiti koliko ima još sličnih stabala. Nekoliko desetaka samo oko crkve. Svi veliki, uspravni orijaši, stari nekoliko stoljeća. Hodam lagano po sagu raznobojnog lišća svih oblika. Niže u parku su hrastovi, grabovi..a vjetar je ogolio i susjedne vinograde. Tišina. U neko drugo doba krošnje su pune ptica i njihovog pjeva.

Još jedan auto se zaustavio, pa još jedan. Raste hrpa paketa i vreća. Na nekima etiketa „dječja roba“, „kaputi“, „ženska roba“. Hvala svima koji osjećaju potrebe drugih.

Uz neka debla penje se bršljan. Pazite, uzdiže se na tuđi račun. Gledan u unutrašnjost krošnje, popeo se nekoliko metara. Na sjevernoj strani debla lišajevi bijele, žute, srebrenaste, sive, plavkaste, svih nijansi zelene boje-urasle u duboko usječene bore starih divova. Sve u jednom divnom skladu.

Prišla sam ogradi, lijepoj balustradi. Na tamnoj, hrapavoj betonskoj podlozi, u vlažnoj sjeni „razmahali“ se lišajevi i mahovina pa stvorili slike kakve ne bi ni jedan umjetnik. Na prednjoj, sunčanoj strani prevladava bijela boja u kombinaciji sa žutom. Tek u neke sitne pukotine uvukla se zelena mahovina.

Sva ta ljepota oko Matice i moje sitno „volontiranje“ donijelo mi je puno zadovoljstva.

Sat je „proletio“!

Nada Lušić

SIJEČANJA NA PROŠLA VREMENA.....PRILAZ

Želja mi je oteti zaboravu ulice, kvartove, a možda i pojedine osebujne osobe rodnog mi sela.

PRILAZ je dio Potomja po sredini Mazarovića strane – zapadna strana sela. Tu smo, kao djeca u uskim ulicama igrali nogomet, skrivali se i provodili slobodno vrijeme. Ta ulica imala je jedina natpis u cijelom selu. Nažalost skinut je !? Naši očevi i djedovi ljeti su tu sjedili poslije večere. Razgovaralo se o svemu. Ipak, osobina Prilaza bile su nevjerojatne priče, ispričane u toplim ljetnim noćima.. Pričalo se i o brodovima, vojnim brodovima, njihovoj veličini, snazi i moći. Razgovori o brodovima posebno su bili interesantni nakon Drugog svjetskog rata. Na Prilazu se rodio i pomorac, *kapo* Terinac. Njega bi se znalo zapitait za neke nepoznate stvari o brodskim karakteristikama. Na pitanje, kolika je veličina bojnog broda obrazložio je to na slijedeći način: „Taj brod je toliko velik da se jednom na provi tri mjeseca ratovalo, a krma nije znala za to. Kuhar bi na istom brodu obukao ronilačko odijelo da provjeri jesu li kuhane patate u velikom kazanu.“ Za vrućih, sušnih ljeta, pričalo bi se opet o svjetskim sušama, naravno i pitalo ponovo Terinca ima li ovakvih suša u Americi. On bi im u svom stilu ponovo ispričao priču o Arizoni, američkoj saveznoj državi: „Tamo je bila tako izražena suša da su farmeri muzli *mliko* u prahu.“O zimi i zahlađenju razgovaralo se na sličan način. Opet je negdje u Americi naglo zahladilo. Tako naglo, da se je trenutno sve smrzlo, a brzina smrzavanja je bila takva da je led još bio topao.

Prilaz je dugo vremena bio dio sela odakle su tradicionalno potjecali najbolji mjesni *ribari na rajić*. Među najpoznatijima bio je kapetan Mato. Spremao bi se i opremao cijeli dan za večernji ribolov. Ništa se nije smjelo zaboraviti ili prepustiti improvizaciji. *Pastela, rajić, obrum, kapa, duge gače i rukavi protiv komaraca, feralić na petrolej*. Koliko sam čuo on je prvi imao svjetiljku na dinamo koju je stalno trebalo stiskat šakom, a to je proizvodilo poseban zvuk. Po izgledu i inovacijama kapetan je izgledao kao vanzemaljca. Redovito je pješke preko Vrha išao na rajić u Dingač. Takve rituale njegovali su i ostali stanovnici Prilaza.

Na Prilazu se znalo dogoditi da se iz *špahera* susjedu sakrije *rostijera* puna pečene ribe, neposredno prije večere. Možete zamisliti lice domaćice koja otvara pećnicu i želi poslužiti večeru, a pećnica je prazna. Ponekad su

se udarcima *pomadora* remetile idile ljetnih večera uz otvoreni prozor. Dok su Ruskovi, Romazini i neki Radovići živjeli na Prilazu, često se čula harmonika i pjesma. Međutim, dosta spomenutih preselilo se, što na drugi svijet, što na drugu lokaciju i pjesma je zamrla. Uglavnom svi stanovnici bili su vinogradari. Kakvi su bili vinari s Prilaza? Ne baš najbolji. Ulica koja je okomita na Prilaz, a u njoj je nekoliko konoba, od milja se zove Ulica od kvasine. Ne bez razloga.

Nogomet se na Prilazu među djecom tradicionalno njegovao i igrao. Skromna širina ulice nije smetala.

Kapetan Anto među prvima se preko Prilaza provozio biciklom.

Kapetan Vlado na početku Drugog svjetskog rata otišao je u Ameriku. *Navegavo* je u konvojima. Znalo se dogoditi da većina konvoja bude torpedirana i potopljena. Imao je sreću i ostao živ. Bio je imućan. Imao je kuću u New Yorku. Pri kraju života vratio se u kratki posjet rodnom mjestu. Malo je pričao, na žalost mještana, pogotovo mog djeda. Na naše pitanje: „Kapetane, dokle?“ odgovorio bi : „Nidokle! „ Kako se vidi, na ovom malom prostoru rodilo se dosta kapetana. Malo obitelji nije imalo nekog od predaka na radu u Americi. Zarađenim novcem izgrađene su dosta velike obiteljske kuće. Težak život se prikrivao ironijom i humorom. Ljudi su cijeli život puno radili, ali to im nije uništilo veseo duh i smisao za humor.

Na Prilazu se sušilo i mlatilo žito, igrao nogomet i gledalo bistro nebo u nadi dolaska kiše.

Stari i mladi uvažavali su se, uz generacijske nesporazume. Uglavnom bi nastradala lopta *od oštrog temperina*.

Ivo Santica

..vaša Nina vam piše

IMAJU DVADESET GODINA

Sve živo na toj zemlji
Iz zrna sitna stane klijati
Zašto bi ovo bila iznimka
Kad ih je Tvorac želio imati?
Rasla su polagano uz pomoć Majke
Čije su IME nosili.
Anđeli su bili za pomoć svaku
Suncem su grijali i hranu davali.

Znamo da Otac drukčije broji, gleda
Dane koje mi živimo
Ipak ih broji godinama lijepim
Da govorimo o Njemu
Dok zemljom idemo!
Sa zvonika zvana
Ne slušaju se jednako
Tako i Zvona Delorite
Mnogi ne znaju
Da dvadeset godina imaju!

Nina Vodopić

HRVATSKA KATOLIČKA MISIJA U BUENOS AIRESU

Hrvatska katolička misija u Buenos Airesu osnovana je 1926. godine. Dolaskom o. Leonarda Ruskovića se proširila. Znajući da je u tom gradu veliki broj Hrvata koji su napustili domovinu iz ekonomskih razloga, Crkva je uvidjela potrebe duhovne brige za ljude. Nakon Drugog svjetskog rata dolazili su Hrvati iz političkih razloga.

Franjevci, vidjevši potrebe Hrvata, zamolili su bl. Mariju Propetoga Isusa Petković da svoje sestre uputi u njihovu misiju. Ona se odazvala i jedno vrijeme je tamo živjela osnivajući samostane po Argentini. Uz sestre bl. Marije Propetoga i hrvatske franjevce, misija je postala žarište života naših iseljenika. Družeci se u njoj učili su jezik, primali sakramente, pisali knjige. Iz te misije poslana je u Rim u akademiju sv. Tome Akvinskog, prof. teologije Maja Lukač - Stier. U Rim je uputio dekan Bergolio sa sveučilišta na kojem je ona s njime radila. To je bio današnji papa Franjo. Nakon ceremonije primanja ona je zahvaljujući se rekla na skupu, da ona nije Argentinka nego Hrvatica. Njezin otac Milorad Lukač rođen je u Kuni na Pelješcu. Ta njena izjava izazvala je aplauz. Nakon Domovinskog rata doselio se u Hrvatsku njezin sin Davor Stier čiji otac je rođen u Osijeku. Završio je politologiju i međunarodne odnose na Zagrebačkom sveučilištu. Na prigovor ondašnje vlasti da je „dođoš“ u intervju je izjavio da je on Hrvat čiji su korijeni iz Kune na Pelješcu. Danas je on ministar vanjskih poslova RH.

Otac Leonard Rusković koji je svoj život posvetio svojim sunarodnjacima, rođen je u Pijavičini, od oca Antuna i majke Franice Bobanović iz Kune. Naime, na blagdan Delorite 1929. god. oprostio se od svog rodnog kraja i krenuo u Argentinu. U Argentini je oko 1939. god. živjelo oko 150.000 Hrvata. Otac Leonard je umro u Argentini 1958. god. Njegovi posmrtni ostaci sahranjeni su uz prisutnost rodbine na Košljunu u franjevačkoj grobnici.

Ovo je samo kratak osvrt na življenje, rad i žrtvovanje naših ljudi koji su u stranim zemljama dali svoj dio života za dobro ljudi koji su ih trebali.

Molimo Gospu Deloritu da isprosi od Gospodina duhovnih zvanja s ovih naših prostora!

Učitelj i jabuka

Danas kad je vrime darivanja , kad sa svih strana dopire - darujte,pomozite, obradujte one koji su siromašni i kojima je potrebna naša pažnja i ljubav materijalna i duševna - ja sam se sjetila jednog događaja iz djetinjstva. Sjetila sam se i našeg dragoga učiteja Eugena.

Bilo je tada nestašice,svega nam je falilo, ali fala Bogu nismo bili gladni. Uvijek bi se našlo kruha.....Ali o voću sam mogla samo sanjati. Smokve i grožđe bile su jedino za što sam znala.

Svakog dana sam se igrala isprid kluba. Put neasfaltiran,uz zid trava. Baš u toj travi ispod prozora ugledala sam koru od jabuke. Vjerojatno je učitelj koji je živio na katu, bacio ili mu je ispala dok ju je na prozoru čistio i jio.

Sva sam sretna tu koru pokupila sa trave pune prašine i pojila. Nikad neću zaboravit taj slatki okus i dotada nepoznati miris jabuke. Nisan ni slutila da me on gleda, iako sam znala da često uživa na prozoru i promatra naše poje i naše Grude.

Kad me zazvo, bilo mi je jako neugodno što me je vidio. Bilo me je sram jer nas je uvijek učio o higijeni,pranju voća, ruka i sl., a ja prpan po zemji i jiden neoprane kore.

„Dođi gori“, reko mi je. Pokunjena i misleći kako će me vikati, jedva sam ušla u njegov stan. Kakvu će mi sad lekciju održati?

Na stolu je stala jabuka. „Uzmi i pojedij“, reko je bez ikakvog komentara.Ja

Odahla, došla sebi i pojila je. Kako mi je tada bilo ugodno. Toga se uvijek rado sjećam. Ovo je jedan dokaz da dobra djela i ljubav uvijek žive. Zato ih darujmo, ne samo kroz korizmu, nego kad god nam se pruži prilika.

Antonija Vuković

DANI OTVORENIH VRATA MUZEJA

Zadnji je petak u mjesecu siječnju. U svim medijima javnog informiranja piše se i govori o Danima otvorenih vrata muzeja u cijeloj Lijepoj Našoj. Mi smo daleko i treba dosta vremena i vožnje do najbližeg otvorenog muzeja.

Jedno divno sjećanje, vraća me u vrijeme od prije dvadesetak godina. Tajnik sam bivše Mjesne zajednice «Kuna». Prostorija se nalazi u zgradi blizu Pjace, tu su: Lovačko društvo «Kuna», «Dubrovačka banka» ispostava Kuna i Matični ured «Kuna». Pregledavao sam sve regale, ormare i ladice pisaćeg stola, sve je bilo otključano, osim jednog malog regala. Prilikom jednog razgovora s matičarem Denisom, sve mi je razjasnio i dao mi je ključ za otvaranje.

Taj ključ mi je otvorio jedan tako jako nezamislivi svijet. Svijet života jednog tako malog, a tako velikog mjesta. U puno fascikala, sistematično, praktično, pregledno i uzorno smješteno je sve o životu jesta Kuna.

Sve to je započeo nastavnik povijesti i zemljopisa Eugen Vrkić, a ujedno i ravnatelj Osnovne škole «Kuna». Toliko uloženoj truda i slobodnog vremena da bi stvorio i ostavio nama neizmjereno bogato blago kulturne baštine Kune. Sve ustanove, svi društveni događaji, sve zanimljivosti od nekih prošlih pa do tada sadašnjih vremena (devedesete). To je tako jedna, običnim riječima rečeno, izuzetna zbirka koja je naslovljena «Zavičajna zbirka Kuna ». Puno originalnih dokumenata, puno originalnih fotografija, puno originalnih plakata, a neizmjereno u kratkim rečenicama ispričana priča o povijesti Kune.

Nakon smrti dragog nam Eugena ta zavičajna zbirka dolazi u ruke drugog dobrog duha Kune, gospodina Slavka Ostojice. Puno svog slobodnog vremena proveo sam s njim, u razgovorima i zapisivanjima i širenjima gradiva Zavičajne zbirke Kuna.

Želio bih da se to neopisivo bogatstvo, za koje smatram da ga se tako pripremljenog, može prezentirati cijelom stanovništvu Kune i svim zainteresiranim na cijelom prostoru bivše Općine Dubrovnik. U jednom ukusno uređenom prostoru može se pripremiti po jedna tematska izložba. Tada bismo se svi mi s ponosom sjetili nekadašnje Kune. Mogla bi se svakom pokazati i dokazati njena baština.

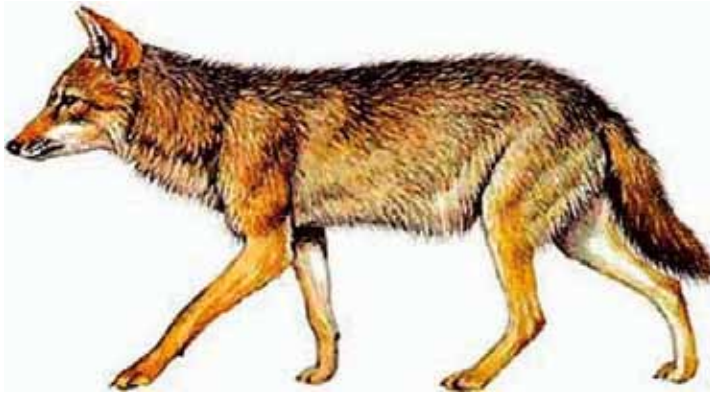
Maleni zavičajni muzej Kune, učinio bi veliki pomak u kulturnoj prezentaciji cijelog Pelješca, jer uz tu prezentaciju mogu ići i sva ostala

promaknuća. To bi pomoglo da mi krenemo dalje, a onima iza nas da s ponosom, a ne sa stidom kažu: « JA SAM PELJEŠČANIN.»

Edo Medović

Čagalj (*Canis aureus*)

Životinja koja zauzima posebno mjesto u fauni poluotoka Pelješca svakako je čagalj. Koliko sam se naslušao njihovog zavijanja u toplim ljetnim noćima, također imao sam sreće da po kojeg primjerka ili čak cijeli čopor vidim iz automobila prometujući pelješkim cestama u noći.

Pravi čagalj ili zlatni čagalj je sisavac iz porodice pasa. To je najraširenija vrsta čaglja na svijetu i dijeli se na 13 podvrsta. Rasprostranjen je u jugoistočnoj i središnjoj Europi, sjevernoj i sjeveroistočnoj Africi, Maloj Aziji, Bliskom Istoku i u jugoistočnoj Aziji. Preferiraju suhe šumske predjele i špilje gdje nema vlage. Naraste u visinu do 50 cm, u dužinu do 120 cm, te dosegne težinu od 15 do 20 kg. Boja krzna na leđima je sivkasto žuta, a po trbuhu svijetlo siva. Rep mu je kratak i kitnjast. Mužjaci čaglja su veći od ženki. Osjetila su mu izrazito razvijena, a posebno njuh i sluh. Za čaglja je interesantno njegovo glasanje, i to na nekoliko načina: zavijanje, baukanje i tulanje. Čagljevi se pare početkom proljeća, ženka na svijet donese 4 do 7 mladih dobro zaštićenih u kakvoj špilji i o njima se brine naredna dva mjeseca. Mogu doživjeti 15 godina starosti. Lukaviji su i ratoborniji i od

vuka i od lisice, te su dobri plivači. Hranu traže jedino noću i uvijek u čoporu, a jelovnik im je širok: miševi, štakori, zečevi, sitna stoka, razna perad, strvine, grožđe, smokve, murve, maginje, orasi i dr. Pelješčani i Korčulani ga nazivaju provalnikom.

Zabilježeno je, da je prva hajka na čagljeve bila godine 1491. na otoku Korčuli, međutim tada se mislilo da se radi o vukovima, da bi tek poslije 1600. godine bili nazvani pravim imenom. Interesantno je i to, glede njihove brojnosti, pogotovo u mjestima Blatu i Smokvici na otoku Korčuli, gdje je lik čaglja dobio mjesto u grbovima i pečatima općine. Čaglja je nekad bilo i na našim otocima Hvaru i Mljetu, međutim tamo su istrijebljeni.

Zanimljive su narodne predaje vezane uz čaglja, evo jedne sa otoka Korčule. Glede uspješnog lova čagalj ima moć hipnotizirati pastira, iskoči pred njega i gleda ga toliko dugo dok se pastir ne skameni. Pastir dođe sebi, kad je čagalj već pobjegao i naravno poklao sve ovce.

Tino Milat

DESETLJEĆA POLJOPRIVREDNE ZADRUGE I VINARIJE DINGAČ

Počeci udruživanja u Potomju, Pelješkoj župi i Dalmaciji uočeni su još 1898. kada su se osnivale čitaonice gdje su se stanovnici izoliranih mjesta počeli družiti proučavajući tada dostupnu stručnu literaturu iz vinogradarstva i vinarstva i čitajući domaću i stranu štampu. Nakon toga javlja se potreba za seoskim blagajnama koje u teškim vremenima pomažu prilikom nabave hrane, repromaterijala i svih drugih životnih potrepština.

Varirajuća potražnja za vinom, regulirala je cijenu, pa se tako redaju dobra vremena potražnje dok filoksera nije došla do nas. Tada dolazi krizno vrijeme, pa nakon desetljeća oporavka ponovo dobra vremena. Tridesetih godina 20. stoljeća počinje se razmišljati o gradnji zajedničke vinarije. Seoska blagajna diže kredit kod Zetske Banovine i od 1935. – 1937. gradi se zgrada vinarije Dingač.

U to doba u seoskoj blagajni rade; Anto Kriđija, Anto Poljanić i Anto Antićević Dabar koji prikupljaju potrebnu dokumentaciju za kredit, kontaktiraju inženjere koji odlaze u Francusku da vide njihove vinarije i donose nacрте za početak radova. Najbolji meštři tog vremena za rad u građevinarstvu bili su iz Lumbarde i Popovog Polje, a u lokalnom narječju zvani gezzi. Meštři su bili smješteni po kućama i obavezu hranjenja imala je svaka kuća u Potomju i Grudi. Sagrađivši vinariju do bote (gornja vinarija), kupuje se velika bačva (100 hl) u kojoj se prima vino od zadrugara koji nisu mogli doma preraditi sve svoje grožđe, ili su imali loše bačve. Ostali prave vino doma, ali je prodaja bila zajednička. Vino se transportiralo do luka u mjevovima i na mazgama (ponos).

1939. zadruga kupuje prvi kamion, kojega preko Crkvice do Potomja dovoze Niko Bura i Vice Poljanić. Dolaskom kamiona polagano mjevovi idu u zaborav i na kamion se „torkulaju“ bačve te se prevoz vina vrši u bačvama i to uglavnom u luku Crkvice jer je to tada jedini kolni put. U zadrugu se zapošljava vozač Emil.

U ratnom vihoru od partizanskog metka nastradali su Anto Poljanić, Anto Antićević Dabar i vozač Emil, ako da se rad seoske blagajne ugasio, a seljani su opet bili osuđeni na snalaženje prilikom prodaje i prenosa vina do luka. Za vrijeme talijanske okupacije nosilo se vino i rakija u luke Drace, Trstenik, Crkvice. To su uglavnom radile žene jer su muškarci bili u ratu. Trgovina se svodila na razmjenu proizvoda za osnovne životne potrebe (brašno, šećer, sol i sl.)

Dolaskom Nijemaca stanovništvo je uglavnom izbjeglo u El Shatt i tamo su bili dvije godine.

Nakon povratka i obnove u novoj državi obnovila se seoska blagajna koja je prešla u poljoprivrednu zadrugu i vinariju (1949). Novonastala pravna formacija tadašnje države je nastavila sakupljati vino u veliku bačvu u vinariji i prodaju vršit zajedničku.

U to doba na kuću Fracioni, koju je gradila Austo-Ugarska za potrebe škole, čitaonice i sl. (1902.) nadograđuje se društveni dom po uzoru na sva sela tadašnje države, gdje država daje materijal, a seljani odrađuju zadane dnevnice. Formira se Općina Potomje gdje rade: Matijaš Tonći iz Trstene, Ivo Kalafatović iz Pijavičine i Ivo Peruša iz Potomja. Općina traje do 1955. kada prelazi u Trpanj.

U isto vrijeme pravne poslove oko poljoprivredne zadruge i vinarije vodi Jozo Poljanić, koji formira kancelariju u kući Fracioni blizu općinskih kancelarija.

Kako bi se ubrzala komunikacija i moderniziralo poslovanje u tada novoj državi, prilazi se izgradnji puta za Trpanj, koji se također radi na bazi zadanih dionica i dnevnic svih stanovnika Pelješca. Osposobljavanjem puta do Trpnja za kamione, zadruga nabavlja novi kamion i prijenos vina okreće se prema luci Trpanj. Kao vozač zapošljava se Čičo Njirić iz Dubrovnika. Istodobno radi se na završetku zgrade vinarije i osposobljavanju vinarije za prijem grožđa.

Do 1960. godine završava se zgrada vinarije i počinje se s otkupom grožđa u vinariju. Kako su se povećavali obimi posla, tako su i potrebe za stručnim ljudima postojale veće. U zadrugu se zapošljavaju u knjigovodstvo Mario Bjelokosić iz Dubrovnika kojega nasljeđuje gospođa Hajan iz Slovenije, za blagajnika se prima Vice Miličić, a kao enolozi dolaze Šarići i Mrgudić iz Dubrovnika. Na čelu vinarije Joz Poljanića zamjenjuje Dinko Šerka iz Trstenika.

Potrebe u vinariji su sve veće pa se grade nove cisterne unutar same zgrade i vinarija se proširuje na donju stranu, gdje se grade i nove kancelarije tako da 1964.god. prelaze iz prostorija društvenoga doma u kancelarije vinarije. Velika potreba za stalnim enologom rezultira zapošljavanjem mlade enologinje Anđelke Puljiz Ančić, koja posao u vinariji preuzima 1962. godine i odmah formira laboratorij u zgradi vinarije.

U to doba već se naveliko radi na zaštiti zemljopisnog porijekla položaja Dingač, koje ona preuzima i uz pomoć zadrugara i stručnjaka s Instituta iz Splita nastavlja, te 1964.god. dobija međunarodnu zaštitu položaja Dingač, a 1967.god. i položaja Postup. Poljoprivredna zadruga i vinarija u to doba dodaje u naziv i Dingač.

Kako je svako selo na Pelješkoj župi imalo svoju seosku blagajnu i bavili su se vinogradarstvom, tako je bila velika potreba ujedinjenja svih njih u jednu, sada već formiranu vinariju, Sva su se sela pridružila svojom imovinom i time doprinijela bržem razvoju vinarije Dingač. Tako Vručiška seoska blagajna donosi u PZ i vinariju Dingač kuću na rivi u Trpnju, gdje se oformio skladišni prostor za skladištenje vina koje će se transportirati brodovima do tržišta. Brigu oko organizacije tog skladišta imao je Ivo Bura,

a prvi zaposlenik u Trpnju bio je Šujaga, kojeg je zamijenio Mato Cibilić. Šofer je u to doba bio Anto Glavina, a u kancelarijama rade Škurla Milan, Orebičić Anto, Mato Ančić, Mato Ančić mlađi, Voislava (Slavka) Hajan Ančić, u proizvodnom pogonu rade Ljubo Šimunović i Drago Roso.

Tih godina otvaraju se i točionice u Sarajevu, a u Beogradu još i restoran u kojem kao kuhar radi Mato Žitković.

1970-tih na čelo vinarije dolazi Mato Cibilić i PZ i vinarija Dingač postaje glavni motor cijele Pelješke župe. Zadrugari vinarije su proizvođači grožđa od Žuljane do Lovišta, šire se kapaciteti, kupuju novi vinifikatori, modernizira prijem grožđa, grade nove kancelarije sa suvremenom salom za prijeme. Izabire se Dalmacijavino kao glavni partner u prodaji. Kao glavni pokretač razvoja vinarija posreduje između zadrugara i banaka, tako da se 1974. god. probija tunel za Dingač uz svesrdnu pomoć tadašnje Općine Dubrovnik, Komiteta i naših mještana izvan Pelješca. Svojim radom vlasnici zemljišta na području Dingača doprinose izgradnji pristupnih putova, ali i kroz cijenu grožđa otplaćuju podignuti kredit. U vinariji se povećava obim posla pa u proizvodnju dolazi mladi enolog Anto Madirazza, u blagajnu Anto Radović, šofer je Berislav Srhoj, a kao mehaničar zapošljava se Josip Joco Čizmok iz Trpnja.

Kasnih 70-tih vinarija je prevelika i neki od udruženih zadrugara se osjećaju zakinuti tako da dolazi do odvajanja Kunovljana i formiranja nove vinarije Kuna koja dobija otpremninu od vinarije Dingač na osnovu izračuna o unosu imovine. Oni grade svoju vinariju. Tako i proizvođači sa Postupa se osamostaljuju i grade svoju vinariju u Donjoj Bandi.

1980-tih Anto Madirazza zamjenjuje na čelu vinarije Mata Cibilića. Na tržištu vina dolazi do promjena pa se mijenja i partner u prodaji. Sada su to Dubrovački podrumi. Ostvaruje se i duboka želja zadrugara da se oformi i kupi vlastita punionica, tako da se dio vina puni u vinariji. Vinarija se širi i gradu se skladišta, novi laboratorij i punionica. Kasnih 80-tih u vinariju dolazi mladi enolog Mato Violić Matuško koji uz inženjericu Ančić radi u proizvodnji.

1990-tih ratno vrijeme nameće nove vidove poslovanja pa na čelo vinarije dolazi Ivica Radović. Prodaja se vezuje uz Badel, a veliki dio vina iz vinarije izlazi u boci. Za šefa punionice dolazi Ivo Kriđija. Kako je ratno vrijeme donijelo puno promjena i puno je ljudi pobjeglo ispred ratnog vihora, tako je vinarija i u tim vremenima pokazivala brigu za ljud. Iznalazili

su se poslovi za ljude koji su bili lošeg imovinskog stanja te se nekolicina njih zapošljava u punionicu, među kojima i Anto Martinović kao kotlovničar.

U to doba javlja se mogućnost privatnog vinskog biznisa i nekolicina zadrugara se okušala u tim vodama što stvara novi vid poslovanja. Tržište rada i prodaje se otvorilo i trebalo se naviknuti na nove uvjete rada i konkurencije. Međutim, svi oni koji su se otisnuli u privatne vode nisu mogli umanjiti značaj vinarije Dingač.

Kasnih 90-tih i ranih 2000-tih na čelo vinarije Dingač dolazi Mato Ančić koji nastavlja poslovnu suradnju s Badelom. Ulaže se u modernizaciju prihvata grožđa i vinarija dobija novi prostor za prezentaciju vina i prihvat turista. Kao enolozi dolaze mladi Iva Market i Radoslav Pezo.

2003. god. na čelo vinarije dolazi Anto Martinović koji nabavlja nove vinifikatore, razbija unutarnje cisterne u gornjoj vinariji (prva zgrada) i nabavlja nekoliko drvenih bačava. U to doba prodaje se zgrada u Trpnju, a 2008. god. počinje se osjećati kriza koja rezultira smanjenjem cijene grožđa i neisplatom *intrate*. U vinariji se kao enologinja zapošljava Tereza Lolić Krističević, ali vrlo brzo Badelovi enolozi preuzimaju brigu oko vina tako da se i nema potrebe za stalnim enologom pa se mladi enolozi

mijenjaju. Podrumari su Niko Kačić, Ivan Kurilj, Šegedin i još nekolicina koja održava proizvodnju. Uprava, u kojoj je puno više zaposlenih nego u proizvodnji, nema viziju izlaska iz krize pa vinarija svakim danom tone dublje i dublje. Nekolicina zadrugara daje podršku upravi. Lošim poslovanjem i manipulativnim radnjama uprava koja uz pomoć državnih institucija i političke opredijeljenosti godinama vara zadrugare, dobavljače i državu, 2016. god. dovodi do stečaja vinarije Dingač.

Zadruga i vinarija Dingač koja je desetljećima funkcionirala na bazi morala – povjerenja, vođena od ljudi koji su imali veliko srce za svoj kraj ili za sredinu u koju su došli, koja je othranila generacije i koja je donijela napredak i sredini i državi, koja je stvorila međunarodni brend, upropaštena je lošom vizijom direktora poduprtim s nekolicinom zadrugara u samo 10 godina.

Nije samo problem što se vinarija materijalno uništila, nego što se dogodilo uništenje povjerenja među ljudima, raslojenost među susjedima, zaostajanje u vinogradarstvu, raseljavanja mladih ljudi, nestabilnost na tržištu grožđa i vina.

Uz sve što se je loše dogodilo propašću vinarije Dingač, izrodila se i dobra stvar, a to je vinski turizam. Mali proizvođači su izašli na tržište i polako su privukli kupce na svoja vrata. To postaje način opstanka na Pelješcu, ali napredak sredine svakako će biti težak bez jedne jake institucije kao što je bila vinarija Dingač. Tržište vina i grožđa sve je zahtjevnije i za opstanak zahtijeva velike troškove koji će svakim danom sve više opterećivati male proizvođače tako da će sigurno kroz nekoliko generacija, a ja se nadam i brže, doći do sazrijevanja svijesti o ponovnom udruživanju. Vidjet ćemo u kojem obliku.

Napisala Marija Mrgudić uz pomoć majke Jelisave Bura, tetke Ksenije Radović i brata Nika Bure.

Proljetna gnojidba vinograda

Vinograd tijekom rasta i razvoja, mora imati u tlu na raspolaganju potrebna biljna hranjiva. Hranjiva moraju lozi biti dostupna u zoni korjenova sustava. Samo dobro opskrbljena tla mogu osigurati redovite i stabilne prinose. Ukoliko je osnovna gnojidba vinograda izostala tijekom jeseni, u proljeće koristimo mineralna gnojiva s većim udjelom dušika (NPK 15-15-15) u količini od 300 – 500 kg/ha. Mineralna gnojiva plitko zaoremo u tlo, ili prije kiše razbacamo po površini vinograda. Ako je ukupna potreba za fosforom i kalijem podmirena u jesenskoj gnojidbi, proljetna gnojidba obavlja se jednim od dušičnih gnojiva (UREA, KAN). Preporučuje se dodati, uvažavajući količinu dušika koju smo dodali pri osnovnoj gnojidbi, 60-110 kg/ha UREE (46 %), odnosno 100- 180 kg/ha KAN-a (27%).

Prihrana se obavlja u dva obroka: početkom vegetacije i poslije cvatnje. Nije na odmet ukazati na važnost korištenja stajskog gnoja i drugih organskih gnojiva u ishrani vinograda i povećanju udjela organske tvari u tlu, koju ne možemo postići korištenjem samo mineralnih gnojiva. Stajski gnoj možemo koristiti u kombinaciji s mineralnim gnojivima ili zasebno u količini od 10 t/ha. Poželjno je stajski gnoj kao i ostala organska gnojiva zaorati plitko u vinograd. Plitkom obradom osim što unosimo gnojiva u tlo, pogodno djelujemo na samu strukturu tla i bolju opskrbljenost vinove loze. Važno je upamtiti da samo redovitom gnojidbom vinograda možemo očekivati stabilan i zadovoljavajući prinos.

Ivan Židić

U dvorani općine Orebić 7.5.2017. bit će predstavljanje knjige
Jasenske Maslek, „Zemlja i ljudi: Vinogradarstvo
na poluotoku Pelješcu u 19. i 20. stoljeću“
(Zagreb-Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za
povijesne znanosti u Dubrovniku: 2016, 264 str.)

Knjiga Jasenke Maslek donosi pregled razvoja pelješkog vinogradarstva i njegov utjecaj na razvitak stanovništva od pada Dubrovačke Republike do kraja 20. stoljeća. Knjiga je podijeljena u osam poglavlja i kronološki prati isprepletenost gospodarskih i demografskih promjena i njihovu ovisnost o političkim, društvenim i kulturnim procesima. Kao polaznu istraživačku bazu, na temelju koje su se odredile ukupne površine pod vinogradima u prvoj polovici 19. stoljeća, autorica je koristila podatke

iz operata katastra Franje I. Podaci iz katastra su sveobuhvatni i precizni, a iznimno su značajni jer dokazuju kako je pelješko vinogradarstvo vrhunac razvoja dostiglo sredinom 19. stoljeća i površine koje su iskazane u katastarskim izvješćima najveće su koje je Pelješac ikada imao. Tome je značajno pridonijelo i pomorstvo, odnosno pomorski kapital, koji se uvelike ulagao u zemlju, održavanje vinograda i njihov razvoj. Pored arhivskih izvora, poput statističkih podataka Dubrovačke trgovačko-obrtničke komore, statističkih godišnjaka, ljetopisa i brošura, Jasenka Maslek je za prikaz proizvodnje i trgovine vinom koristila i nekoliko sačuvanih obiteljskih zbirki i lokalnih trgovačkih dužničkih knjiga. Analizom obiteljskog kućnog troška, vjerovničko-dužničkih knjiga i raspoloživih mjesnih kronika prikazana je, između ostalog, pelješka svakodnevica u posljednjem desetljeću 19. i početkom 20. stoljeća. Također, usporedbom tadašnjih cijena prehrambenih proizvoda (pšenice, šećera, brašna, mesa ili ribe) i prodajnih cijena vina, procijenjena je kupovna moć i financijska mogućnost tadašnjeg stanovništva. Uz pomoć spomenutih izvora iz privatnih obiteljskih arhiva premostilo se nepostojanje statističkih podataka o udjelu vinograda, proizvodnji vina tijekom prve polovice 20. stoljeća i, kako sama autorica u predgovoru knjige zaključuje: “Bile su to najvažnije kockice koje su upotpunile, čak i odredile okvir i smjer slaganja mozaika o životu i radu na zemlji, o trudu i mucu pelješkoga vinogradara”. Pored navedenih izvora, Maslek je određene običaje, poput ponosa – organiziranog načina pregona vina iz konoba vinogradara do najbliže luke, potkrijepila slikovitim iskazima kazivača koji ilustriraju svakodnevicu i način života peljeških vinogradara u okviru ovog seoskog običaja međusobne solidarnosti nastalog iz nužde u uvjetima oskudice. Knjiga je posvećena zemlji i ljudima poluotoka Pelješca, područja na kojem se u višestoljetnom razdoblju nastojalo preživjeti uz jedinu poljoprivrednu kulturu koja je mogla opstati na škrtoj zemlji – vinovu lozu. Knjiga je nastala kao doktorska disertacija u okviru doktorskog studija “Povijest stanovništva”, a zbog svoje iznimne vrijednosti pretočena je u knjigu u izdanju Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku.

Irena Ipšić

SJEĆANJE NA «ZVONA DELORITE»

Nije moguće, da je prohujalo već dvadeset godina. Stvarno sam ostario, jer mi se para ko da je to bilo jučera.

Mater, dohodi doma, i u ruci ponosno, donosi ništo, a to ništo je primjerak prvog broja župnog listića pod nazivom «Cvjetić Delorite», i tako to parti i dandanas bogufala dura.

Mala skromna ćelija, mala trpeza, fotokopirni aparat, stolac i ja. Cila potlipodneva. Stavi jedan lis i počmi. Ako je lipo vrime, ide kako triba. Ako je grubo vrime nikako (stane sve i mora se osuši). Štampanje listića, nije štampanje, nego fotokopiranje. Traje cila potlipodneva, uz pomoć fra Aleksandra, fra Tomislava.

Cilo potlipodne, u skromnoj ćeliji uz fotokopirni aparat, teško je izdurat, ako niman niki cilj. U neko doba, otvaraju se vratija i dobra časna sestra Tihomira, na pjatu mi donosi sladko i čašu soka (okus i užitak mi je i dandanas u ustima). Malo odmora i sve izpočetka.

Sve je izkopirano i sad se suši. Dohodu članice trećeg svjetovnog reda sv. Franje i ujedno i članice pjevačkog zbora. One slažu listove, prelaju i spajaju. Tako nastaju prvi, i pravi originalni listići «Zvona Delorite».

Samo nekoliko primjeraka, ali uz ogroman trud, bez riči prikora. Samo simbolična rič, tek toliko da se ne zaboravi. Običaj, vrime, kultura. Zašto je to sve započeo fra Stjepan Žužić u jednoj preskromnoj (u materijalnom smislu riječi) župi? Je li prepoznao, duhovno bogatstvo tih tihih i skromnih ljudi pa ih je sročio u knjižici «Župa Pelješka», izdanj 1996. godine? Zar treba preko svega toga prijeći?

Ostavljen je neizbrisiv trag pisane riječi, kulture i povijesti Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije Kuna. Ne obnavljaju se crkve i kapelice, da bi netko od dobronamjernih turista rekao: «Ovo je krasno». Bit svega

ovoga je da dođemo u nedjelju i na misnom slavlju zahvalimo dobrom Bogu za svaki, baš svaki dan koji smo proživjeli na njegovom dlanu. Zahvalimo za zdravlje i krenemo uz njegovu pomoć dalje.

Edo Medović

..al od svega najveća je ljubav

Pedeset godina braka proslavili su tiho u svome domu u Kuni

NADA I KEMAL SEJLI

Želimo im dug i sretan život u krugu njihove djece, unučadi i praunučadi.

Živi i veseli nam bili!

VIŠE OD APSURDA

Da li smo stvoreni da budemo putnik
koji pješači bez odredišta
i da šuteći trpimo?
Zar smo stvoreni
da vodimo bitke za opstanak ,
bespoštedne i iscrpljujuće
i pri tome treba izdržati neizdrživo.
Jesmo li bez našeg pristanka gurnuti u grubost
koja te guta poput živog blata
i ne možeš je se osloboditi
jer je svuda oko tebe.
Poraz za porazom,
svaka greška je kobna
i nemaš prava da se oporaviš,
da dišeš punim plućima.

Jesmo li tako beznačajni
kao neka sitna točka u golemom prostranstvu
ili je naše postojanje ipak nešto više od apsurdna?

Marina Borovina

MILE LATE SELO PIVČINO PODNO PLAMETA

Penjen se ozdon iz Trstene. Iden kako sa se dogovorila na kafu u kafić Amigo u Pijavičinu. Okolo mene pustoš izgorenog. Strava! Zihne ko prvi put ovo vidi! Pasala sa Privor, kasnin, molin Boga da me Gospar s kojim iman dogovor čeka. Lako da mi nisu rekli da je on na svoju ruku, a i sama sa se osvidočila ka smo ugovarali ovi sastanak priko telefona, nabrajo je što hoće, a što nehoće i na kraju dodo – Imaj pojmu!i

Našla sa ga u kafiću di pije kafu.-Ništa se ne jidiš što kasnin? - Samo me pogled. -Kenova?“-hoću ga badni da progovori. -Ništa ne govoriš?-

-Nevaja nigda odgovori na prvu!

-Onda pojimo na drugu! Nije me bando, govorio je koda govori sam sobon- Ovo je bila butiga. Gori su bile kancelarije,tamo na drugu bandu skula, a soto sala di se nigda balalo. Na drugu bandu dom, a ono ispod puta. Ruševina, smetište. Sramota! Žalosti me i gleda! Ostavi to tako? Tribalo je to digni, očisti. Nemožeš ostavi to tako, reci pravo!-

Brzo se okrenijo, jope je bijo oni stari- To je bijo pogon. Tvornica rešetaka „Plamet“. Tu su se plastificirale rešetke. Naši domaći su isprva gledali s visoka na rabotu u Plametu, ma ka su vidili da redovito misečno kapa, koje god bio kapač ukalumo se unutra. Došli kunovjani, ništo potomjana, oskorušana, donobanđana, a bilo je i onih s Trpnja. Dobro se radilo, redovito primalo, odma si mogo kupi auto, traktor, špaher, frižider! Uz ono

od baštine, osjeće si se ko car! Judi se podigli, dica se školavala, naselilo se svita. Držali se bali. Znaš li ti da smo i mužiku imali. E, bilo je veselo pivalo se i sviralo! Selo je živilo. I znaš li još što, svakomu se izašlo na ruku. Nafin starima ljudima se učinilo da doju radi ,da možu ima pensiju! Velike su to stvari! Nije bilo ni gladnih ni žednih!- kad bi moj Gospar zbando s puta, vajalo ga je potakni da se ispravi.

-A rabota?Kako je raabota hodila?Koji su bili stručnjaci, ko je učijo svit?

-Sami! Sve su judi sami učili. Nećeš virova , na početku je bilo samo dvoje judi srednjon školon. Bili su vridni judi, imali nosa. Tako je počelo, upočetku se radilo ručno, to je teško hodilo, mučilo se, prislanjalo na facu da se vidi jeli dobro vruće za plastificira. Onda se počelo radi polu-automatski, vari, udaraj nogon! Još pantin one najboje! U, što je to dobro radio jedan mladić, vajalo je tuć nogon za svaku žicu zavari, njemu je to hodilo cakum-pakum! Činijo je duplu normu. Posli se automatiziralo! Postalo je lašnje. poso je dobro hodijo! Što? Radile se rešetke za frižidere, za sve fabrike od Gevgelije do Maribora. A, para!?! Očepio se moj Gospar više ga nije bilo moguće ferma.– Onda je došo rat, sve pošlo soto! Gledaj! Eto ti ga sa! Kopa jada! Da su bar očistili, oni što su to kupili. Nego ostavi ovako, srušeno, razbacano, smetište! Ne moš gleda od jada.

Gledame, boli ga u srcu vidin mu po faci, žo mi je da prikine sa ka se očepijo. Žo je i meni poč čak i ovako ga ostavi!

-Hoćeš popi još jednu kafu?- Tratala bi ga,on je meni tribo da mi pripovida, ne ja njemu. Da mi ne uteče ,svrnivan ga - Kako je počelo? Komu je palo na pamet u ovako malomu mistu s malo judi načini tvornicu?

Godišta 1957-og. Pijavičino se izdvojilo iz zadruge Dingač i osnovalo svoju zadrugu Gornji Dingač. Dobro su poslovali, imali para zgradili Dom i kupili kamjon. Palo mi je na pamet kako se bilo vozi u temu kamjonu: Govorilo se “Kose nije vozijo u avjonu, neka se vozi u Žikinin kamjonu!” 1960-etih, po odluci komiteta sve su vinarije morale prič u jednu vinariju Dingač Potomje! Da oni impjegani u zadrugu ne ostanu brez rabote smislili judi što se može učini. Pošlo jin za rukon. Došo potres. Država davala građeviski materjal za obnovu kuća. Pjavjani to nisu tili podili nego su to iskoristili i su tin zgradili Plamet. Počeli se zapošjava judi. Došo jedan iz Trpnja. Najviše je bilo kunovjana! Naglo se digo-Sa sve znaš! Šteta što se za selo nije ništa trajno učinilo! Hodi zbogon i nemoj me mintovat, da sa ti ja

štogo govori, jer ako štogo skrokaš, da znaš, ja ti su tin neman veze!- I ode! Uhitla sa ga justo prije nego je partijo auton.

-Spominješ li se kako je došlo ono pismo u Pijavičino i sva slova bila pobrkana? Priduhitrijo me. -MILE LATE, SELO PIVČINO, PODNO PLAMETA (Milat Ante Pijavičino). Provirila sa kroz funistru—Da ti nije bilo Plameta sa nebi imo di popi Kafu! –Mahla sa mu i dala gas –Amigos braćos!

R. Tomelić

ŽUTA TORTA

BISKVIT:

Izbati se tvrdi snijeg od 6 bjelanjaka i 20 dag šećera u prahu pa se doda sok i korica limuna, 2 žlice gustina i 10 dag mljevenih poprženih mindela.

Ulije se u kalup i suši $\frac{3}{4}$ sata na 150°C.

KREMA:

Izbati se 9 žumanjaka s 30 dag šećera, dodaju se 4 žlice brašna, limunova korica i vanilija pa se sve skupa skuha u 7 dl mlijeka.

U ohlađenu kremu se doda jedan i po maslac (izrađeni), zatim se krema podijeli u dva dijela. U prvi dio se stavi 15 dag poprženih mindela, a drugi ostavi žut.

Na ohlađeni biskvit staviti kremu od mindela pa na nju žutu.

Vrh posuti mindelima.

Ukus ove torte ovisi isključivo o mindelima koji moraju biti domaći i poprženi.

U slast!!!

Anita Ostoja

ŠKOLSKE VIJESTI

Nakon zimskih praznika, duge i hladne zime konačno nam je zasjalo sunce. Stiglo nam je proljeće, a s njim i mnogo lijepih vijesti. U ovom prilogu Zvona čitat ćete o događanjima u našoj školi te postignutim rezultatima naših učenika na smotrama i natjecanjima.

Uz redovnu nastavu naši učitelji tijekom školske godine održavaju sate dodatne nastave radeći tako s učenicima koji pokazuju pojačana zanimanja za nastavne sadržaje iz pojedinih predmetnih područja. Valja naglasiti kako dodatnoj nastavi nije jedini cilj sudjelovanje na natjecanju, već razvijati i njegovati posebne vještine, načine razmišljanja, snalaženje, otkrivanje i rješavanje problema i dr. U skladu s time, i ove godine uspjeh nije izostao!

Dana 18. siječnja 2017. održano je školsko Natjecanje iz geografije, a na natjecanju su sudjelovali sljedeći učenici: Letizia Grljušić i Petra Milovčić (6.r.) te Ivan Daničić-Kačić (7.r.). Svojim uspjehom i rezultatom zaslužili su poziv na županijsku razinu natjecanja. Županijsko Natjecanje iz geografije održano je 23. veljače 2017. u Gimnaziji Dubrovnik, a toga dana sve nas je obradovao veliki uspjeh učenice Petre Milovčić koja je osvojila 1. mjesto u kategoriji šestih razreda! I ostali učenici ostvarili su vrlo dobre rezultate: Letizia Grljušić (6.r.) osvojila je 8. mjesto, a Ivan Daničić-Kačić u kategoriji sedmih razreda 6. mjesto. Učenike su pripremali i vodili njihovi učitelji geografije Stjepan Bačić i Tonći Butirić.

Dana 31. siječnja 2017. godine u Osnovnoj školi Trpanj održana je međuopćinska Smotra Lidrano. Našu su školu predstavljali učenici u dvije

kategorije. Marin Market (7.r.) u kategoriji *Pojedinačni scenski nastup* kazivao je stihove pjesme *Tvoja staza* pjesnika Ratka Zvrke. U kategoriji *Literarni izraz* sudjeluju učenici sa svojim literarnim radovima njegujući tako svoj dar i ljubav prema pisanoj riječi. Naši učenici napisali su sljedeće pjesme: Petra Milovčić, *Oči*, Ivan Daničić-Kačić, *San* i Nina Violić (7.r.), *Snježno jutro*. Poziv na županijsku Smotru, koja se održala 16. veljače 2017. u Kazalištu Marina Držića u Dubrovniku, dobili su svi navedeni učenici i njihovi radovi. Učenike je pripremao i vodio učitelj hrvatskoga jezika Damir Brkanac.

Dana 2. veljače 2017. održano je školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika na kojemu su sudjelovali učenici sedmoga razreda Ivan Daničić-Kačić i Marin Market. Poziv za sudjelovanje na županijskoj razini natjecanja dobio je Ivan Daničić-Kačić. Županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika održano je 6. ožujka 2017. u Osnovnoj školi Mokošica, a Ivan je ostvario 7. mjesto. Učenike je pripremao učitelj hrvatskoga jezika Damir Brkanac.

Dana 8. veljače 2017. održano je školsko Natjecanje iz kemije na kojemu je sudjelovao Marin Market (7.r.). Marin se, nažalost, nije plasirao

na županijsko natjecanje, ali dogodine je nova prilika. Marina je pripremala učiteljica kemije Tamara Franulović-Trenta.

Evo malo i sportskih novina. 24. veljače 2017. Osnovna škola Kuna bila je domaćin natjecanja u futsalu za područje Pelješca. Sudjelovale su momčadi iz osnovnih škola Janjine, Stona, Trpnja i Kune. U neizvjesnim utakmicama 1. mjesto i prolaz u daljnji krug natjecanja osvojila je momčad Osnovne škola Janjina. Momčad naše škole vodila je učiteljica TZK-a Lara Violić.

U Prirodoslovnom muzeju u Metkoviću 27. veljače 2017. godine otvorena je 19. Županijska izložba likovnih radova učenika osnovne škole LIK 2017. Od pristiglih 136 fotografija iz 18 škola povjerenstvo je izabralo 49 radova od kojih je 10 predloženo za državnu Smotru, među kojima je i fotografija učenice šestoga razreda Petre Milovčić - *Zaboravljeni skalini*. Fotografije učenica Petre Ančić i Letizije Grljušić na istoj su izložbi pohvaljene. Učenice je pripremala i vodila na izložbu učiteljica likovne kulture Mladenka Hazdovac.

Dana 11. ožujka 2017. u Sportskoj dvorani u Gospinom polju u Dubrovniku održano je 21. Gradsko natjecanje mladih Hrvatskoga Crvenoga križa. Među 22 ekipe osnovnih i srednjih škola sudjelovala je i naša ekipa u sastavu: Petra Milovčić (6.r., vođa), Petra Ančić (6.r.), Emanuela Brkić (7.r.), Marin Market (7.r.), Nikolas Agatić (8.r.) i Nikola Bogoević (8.r.). Natjecanje se sastojalo od provjere znanja o međunarodnom pokretu Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, ljudskim pravima i međunarodnom humanitarnom pravu te provjere znanja i vještina iz pružanja prve pomoći, a sve su nadgledali i ocjenjivali liječnici i medicinske sestre. Učenike je pripremala učiteljica biologije Irena Lukač.

Veliko putovanje maloga puža naziv je lutkarske predstave Produkcije Z koji su nas nasmijali prvoga dana ožujka. Učenicima OŠ Kuna i djeci iz Dječjeg vrtića Potomje bila je uprizorena predstava iz koje je odaslana snažna poruka o tome što znači imati prijatelja i biti nekome prijatelj, kako voljeti i biti voljen...

Kako je drugo obrazovno razdoblje tek na svojoj polovici, do kraja nastavne godine bit će zasigurno još mnogo izvrsnih vijesti vezanih za uspjeh naših učenika koji na svakome natjecanju ili smotri pronose lijepi glas o svojoj školi, svom mjestu, svom Pelješcu. Budući da nam se

bliži Uskrs, tako i naše daljnje društvene aktivnosti idu prema tome blagdanu. Više o novostima u školi možete pogledati na mrežnim stranicama www.os-kuna.skole.hr.

Svim čitateljima Zvona Delorite **sretan i blagoslovljen Uskrs!**

Damir Brkanac

San

Zaspalo jedno dijete,
krenulo u san.
Sanjaše prekrasan
sunčan dan.
Poput malene ptice
letjelo i proletjelo čitav svijet.
Kroz gradove i sela,
kroz cijeli planet.
Pokuca na prozor zora -
zar je snu došao kraj?
Ozareno dijete tada se budi.
U njegovoj sobi on
i, gle, sunčev sjaj.
U školu zatim krene -
za njim nema više nijedne sjene.
Sjedi u svojoj klupi, zamišljen.
Zar je snu došao kraj?

Ivan Daničić-Kačić, 7.r.

Oči

Kažu da su plave kao nebo
i duboke kao more.
Kažu da iz njih teku rijeke.
Kažu da ispred njih život leti.
Kažu da iz njih ljubomora sijeva.
Kažu da iz njih ljubavne iskre
freaju.
Kažu da tisuću tajni otkrivaju.
Kažu da je u njima duša sva
i da dva velika crna imam ja.

Petra Milovčić, 6.

Moj prijatelj «Mak»

Često ministriram na svetoj misi i fra Josip mi je odlučio darovati jedan primjerak Malog koncila Maka mjesečno. U časopisu pronalazim poučne primjerke za vjeru i dobrotu. Vrlo često šaljem odgovore na postavljena pitanja i zagonetke. U prošlom primjerku bila sam među

nagrađenima. Dobila sam sličicu blaženog Alojza Stepinca i album sa sličicama hrvatskih svetaca i blaženika.

Svim makovcima želim sretan i blagoslovljen Uskrs!

Marija Medović, 2. razred , Osnovna škola Kuna

Snježno jutro

U snježno jutro sve se bijeli...
Zabijelila se palma... Maslinu zagruo bijeli šal.
Iza zametenog brda šćućurila se kućica mala,
a u kućici sjedi sijeda baka.
Gledaju njezine očice lepršave kristaliće...
Sijeda baku sjetnu pjesmu pjeva,
oh, kako baka lijepo pjeva!
Taj njezin topli glas kopni hladni snijeg...
Kroz hladni snijeg probija se novo proljeće,
evo mene dolazim do nje.
Trag njezin ostao u snijegu,
zaleđen - zauvijek... za sva vremena.

Nina Violić, 7.r.

FOTOGRAFIJA BR. 1: PETRA MILOVČIĆ

FOTOGRAFIJA BR. 2: PETRA ANČIĆ

FOTOGRAFIJA BR. 3: LETIZIA GRLJUŠIĆ

FOTOGRAFIJA BR. 4: DAMIR VIDOŠ

FOTOGRAFIJA BR. 5: KRISTINA KOBOEVIĆ

FOTOGRAFIJA BR. 6: STIPO MEŠTROVIĆ

Blagoslovi Bože ruku koja daje

Oni koji su pomogli da ovaj list izađe:

Općina Orebić, Nada Šestanović, Marijo Ruvo, Nevenka Stanković, Jadranka Andričević, Vojko Hilić, Obitelj Braenović, Maja Trobok, Franica Sinković, Anto i Niko Bosnić, Rudo Akmažić, Marija Violić Matuško, Štefica Jakir, Mirjana Cibilić Biegman, Jozo Turić, Nina Vodopić, Ana Daničić, Nada Radoš, Živana Ančić, PZ Kuna, Marina Madirazza, Milka Franulović, Jasna Lučić, Gašpar Harlović, Suzana Fiorenini, kasica u Deloriti, anonimni darovatelji. Hvala svima!

Molimo vas da nas i dalje pomažete vašim molitvama i novčanim prilozima.

Svako vaše dobro djelo blagoslovila Gospa Delorita!

GLASILO ŽUPE UZNESENJA MARIJINA
20243 Kuna – tel/fax 020 742 444

Predstojnik (gvardijan) fra Josip Vidas 099 5902251
www.ofm-sv-jeronim.hr

e-mail redakcije:
zvonadelorite@gmail.com

Urednički odbor

Fra Josip Vidas
Nina Vodopić
Rina Tomelić

Fotografije

Neven Fazinić
Božo Prnić

Tehnička obrada

Marina i Roko Palihnić

Izdaje

Župni ured Kuna – Pelješac

Tisak

Topgrafika, Velika Gorica

Za internu upotrebu, izlazi povremeno

Brnistra - *Spartium junceum* L.

Glasilo župe Uznesenja Marijina
20243 Kuna - tel./ fax 020/742 033
Izdaje: Župni ured Kuna - Pelješac
E-mail: zvonadelorite@gmail.com
Tisak: □topgrafika□, Velika Gorica
Za internu uporabu, izlazi povremeno